

OPINION 98

Svenskarnas syn på samhället,
säkerhetspolitiken och försvaret

Hösten 1998

Göran Stütz

*Utgiven av
Styrelsen för psykologiskt försvar
ISSN 01401-2357
Omslagsfoto: Ingemar Karlsson
Stockholm, januari 1999*

INNEHÅLL

INLEDNING	4
OPINIONSLÄGET HÖSTEN 1998	6
Inställning till det svenska samhället	6
Inställning till skilda internationella förhållanden	6
Intresse för och kunskap om utrikes- och försvarspolitik	8
Inställning i skilda säkerhetspolitiska frågor	8
Inställning i skilda frågor kring försvaret	10
Allmän försvarsvilja i fred	11
OPINION 98 IN SUMMARY	16
BILAGA 1: Uppläggning och genomförande	19
Urval – fältarbete	19
De intervjuades bedömning av studiens relevans	19
Bakgrundsvariabler	19
Statistisk osäkerhet	21
BILAGA 2: Tabeller	23
BILAGA 3: Opinion 98 i sammandrag	89
SPFs senaste Meddelanden och Rapporter	92

INLEDNING

Styrelsen för psykologiskt försvar (SPF) skall enligt sin instruktion bl a följa svensk opinionsutveckling av betydelse för det psykologiska försvaret. Detta kan naturligtvis ske på olika sätt. Ett sätt är att återkommande studera befolkningens uppfattning i skilda försvars- och säkerhetspolitiska frågor genom representativa frågeundersökningar.

SPFs opinionsundersökningar har genom åren ansetts som ett viktigt komplement till bilden av svenskarnas syn inom dessa områden. Undersökningarnas förtjänst ligger bl a i de öppet redovisade frågorna och att svaren ger en klar uppfattning om medborgarnas inställning inom berörda områden. Liksom i andra sammanhang när det gäller opinionsundersökningar bör man dock vara försiktig med att hänge sig åt alltför långtgående slutsatser och spekulationer om vilka orsaker som kan dölja sig bakom olika opinionsyttringar.

I det följande redovisas resultaten av 1998-års opinionsundersökning. Den utgör den senaste i den serie, som Styrelsen för psykologiskt försvar (SPF) publicerat under snart 50 år. Den långa serien mätresultat är utan motstycke och gör det möjligt att studera befolkningens hållning inom de nämnda områdena genom åren.

I *Opinion 98* redovisas den svenska allmänhetens syn på frågor inom följande större områden

- inställning till dagens och framtidens svenska samhälle,
- inställning till skilda internationella förhållanden,
- intresse för och kunskap om utrikes- och försvarspolitik,
- inställning i skilda säkerhetspolitiska frågor,
- inställning i skilda frågor kring försvaret,
- befolkningens försvarsvilja som den kommer till uttryck i fred.

Flera av de traditionella och militärt orienterade frågorna som ingått i många studier har i de senaste undersökningarna ersatts av andra mer säkerhetspolitiskt färgade frågeställningar. Då ett flertal frågor i undersökningen är tämligen nya bör det således understrykas, att de svarsmönster som erhållits inte går att relatera till tidigare SPF-studier.

Förhållandet att vi lever i en föränderlig värld gör sannolikt stora delar av befolkningen osäkra i sina uppfattningar om och åsikter i frågor på det säkerhets- och försvarspolitiska området. Detta medför att de attityder som avspeglar sig i opinionsstudier som behandlar sådana frågor måste tolkas med en viss försiktighet.

Insamling och bearbetning av data för den här studien har gjorts av Statistiska centralbyrån. Under perioden 7 till 28 september 1998 telefonintervjuades totalt 875 personer i åldrarna 18 till 74 år. Dessa personer utgör ett representativt urval av Sveriges befolkning i detta åldersintervall och representerar drygt 6.1 miljoner människor. För frågornas formulering, tabellsammanställning och presentation svarar SPF:s forskningssektion.

Undersökningsresultaten redovisas översiktligt. För mer ingående studier av opinionslägen olika år eller för jämförelser mellan befolkningsgrupper hänvisas till bifogade tabeller. Finns önskemål om speciella dataanalyser kan sådana diskuteras med SPF. En kortare sammanfattning av resultaten görs också på engelska.

De tillfrågade har indelats i olika befolkningsgrupper. Vilka bakgrundsvariabler som använts redovisas i *bilaga 1*. Som framgår är vissa grupper små; relativtalen bör i dessa fall naturligtvis tolkas försiktigt. I bilagan framgår även storlekar på procentandelsskillnader som måste erhållas för att observerade skillnader skall bedömas som verkliga och inte som orsakade av slumpen om jämförelser görs mellan denna och tidigare undersökningar eller mellan olika befolkningsgrupper i den här undersökningen.

Samtliga tabeller har sammanförts i *bilaga 2*. Där kan aktuella svarsfördelningar studeras och jämförelser göras med äldre undersökningar. Huvudsakligen redovisas svarsfördelningar erhållna under 1980-talet och framåt. För mer fullständiga äldre tidsserier hänvisas till SPFs rapporter avseende 1989- och 1990-års opinionsstudier (*Opinion 89 och Opinion 90*). Hur frågorna formulerats och om frågor och svarsalternativ ändrats över tid framgår vid respektive tabell i tabellbilagan. Inom parentes efter frågan anges vilket eller vilka år en viss frågeformulering använts.

Den information som svenska medier fick när preliminära data förelåg återfinns också. Detta material kan naturligtvis tjäna som en sammanfattning av de viktigaste undersökningsresultaten (*bilaga 3*).

Det bör noteras vid jämförelser mellan föregående och den nu aktuella studien att en rad händelser inträffade under den tid data insamlades. Inledningsvis skall konstateras att de större oroshärdarna kvarstår sedan tidigare: forna Jugoslavien, Kaukasus, området kring Victoriasjön i Afrika samt Mellersta Östern. Opinionsläget i frågor som gäller säkerhetspolitik och försvar kan mer eller mindre kortsiktigt ha påverkats av en rad akuta händelser på olika håll i världen - inte minst i Europa - som inträffade under den period då intervjuerna gjordes för denna studie. Exempelvis bombades bl a terroristbaser i Afghanistan och Sudan, i Kongo-Kinshasa utkämpades ett inbördeskrig, i Kina svält människor p g a översvämningar, den ryska ekonomiska-politiska krisen förvärrades, det var upplopp i Albanien och krigshandlingar genomfördes i Kosovo. Den amerikanske presidenten schavotterade i medierna inför världsoinionen.

Dessutom skall ihågkommas att allmänna val genomfördes i Sverige under intervjuperioden. Valutgången kan ha påverkat vissa gruppers syn på vårt land och, inte minst, dess framtid.

Opinionsläget hösten 1998

Inställning till det svenska samhället (tabellerna 1-8)

Opinionsläget hösten 1998 visar att svenskarna ser positivt på sitt land. Nästan alla (97%) anser att Sverige är ett bra land att leva i. Opinionsläget i år skiljer sig inte från de närmast föregående årens. Jämförelser över längre tidsperioder kan dock bli vanskliga i den här frågan eftersom befolkningen i viss utsträckning kan ha anpassat sig till det aktuella läget. Vissa smärre skillnader i uppfattning kan noteras vid jämförelser mellan befolkningsgrupper (t ex i åldersgruppen 71-74 år). Åren 1995 och 1996 tenderade andelen mindre nöjda med samhället att öka med stigande ålder men den trenden noterades inte förra året och knappast heller i årets studie. Det måste åter påpekas att vissa undergrupper består av ett litet antal personer, varför relativtalen måste tolkas försiktigt.

Hur ser man på framtiden? Ungefär lika många 1992 som 1993 (ca 1/3) trodde att det blir bättre respektive sämre att leva i Sverige framöver. Skaran optimistiska minskade under åren 1994 till 1996 från 25 till 21% medan gruppen pessimistiska ökade till 46-47% åren 1995 och 1996. Året 1997 ökade åter den optimistiska inställningen och i år är 26% optimistiska beträffande framtiden, 34% är pessimistiska medan 35% inte förväntar sig några större förändringar. Opinionsläget framstår som splittrat. Trenden i de senaste årens SPF-studier att andelen som ser ljus på framtiden minskar medan andelen som bedömer framtiden mer pessimistiskt ökar bröts 1997 och opinionsläget från förra hösten kvarstår i stort i årets studie.

I de senaste årens opinionsstudier nämns i främsta hand arbetslöshet, sysselsättning och sysselsättningsåtgärder, aspekter som har att göra med miljö och ekonomi samt aspekter på samhällsekonomin och skatterna som de frågor eller samhällsproblem som man tror kommer att dominera i slutet av seklet. Samma frågor eller samhällsproblem går också igen i årets studie. Samhällsfrågor som idag är aktuella förväntas således bestå även under de första 8-10 åren på 2000-talet.

Inställning till skilda internationella förhållanden (tabellerna 9-21)

Befolkningens oro för den politiska situationen i världen minskade påtagligt i utbredning i undersökningen 1997 jämfört med de närmast föregående åren. 1997 uppgick andelen oroade till 34%; i höst ökar andelen oroade med sexton procentenheter till 50% medan nu "bara" 11% uppger att de känner ringa eller ingen oro alls; 1997 uppgick den andelen till 19%.

Som tidigare påpekats inträffade en rad händelser av säkerhetspolitisk negativ karaktär inte minst i Europa under den tid som intervjuerna gjordes för denna undersökning. Opinionskillnaderna i den här frågan gentemot förra årets studie synes därför rimlig.

Den i tabell 10 redovisade tidsperioden är intressant ur svensk säkerhets-, utrikes- och försvarspolitisk synvinkel. Under denna period kan den tidigare konfrontationsstrategin mellan supermakterna sägas ha övergått i en samarbetsstrategi. Berlinmuren faller, Tyskland återförenas, Sovjetunionen upplöses

formellt. Det militära läget för Sverige förändras de första åren på 1990-talet när Warszawapakten upplöses och, senare, när ryska trupper lämnar Baltikum. NATO utvidgas genom PFF (Partnerskap för fred) till vilken Sverige och en rad östeuropeiska stater ansluter sig. Samarbetet mellan Sverige och NATO intensifieras. Kan man skönja den här utvecklingen i opinionssiffrorna?

Andelen ”mycket” oroad är i genomsnitt för perioden 1980-1984 20-21%; motsvarande är för perioden 1985-1989 12%, för åren 1990-1993 10-11% och för perioden därefter fram till nu 6%. Beräknas ett löpande medeltal för andelen mycket oroad (baserat på treårsperioder) sjunker detta från 22% år 1981 till 6% för mittvärdet 1997. Oroade för den politiska situationen i världen är under åren 1993-1998 främst att finna bland kvinnor, bland äldre samt vanligen också bland sympatisörer till vänsterpartiet.

När det gäller olika organisationers och länders betydelse för freden och säkerheten i vårt närområde, dvs Nordeuropa, tycker 30% av befolkningen att FN bidrar ”väsentligt” till detta; motsvarande för EU är 24%, för NATO 28%, för USA 29 % och för Ryssland 9%. Jämfört med åsiktslägena 1996 och 1997 ser nu en större andel i befolkningen positivt på samtliga nämnda organisationer/länder vad gäller betydelsen i efterfrågat avseende.

Vad gäller EU upplevde 1996 18% att EU var en belastning för freden och säkerheten i Nordeuropa; i höstens studie hyser ”bara” 8% den uppfattningen. I höst ser 24% mycket positivt på EU i nämnda avseenden medan 10% gjorde detta 1996 och 16% förra året. I fråga om Ryssland har det också skett förändringar. Det är i höst fler än förra året som upplever Ryssland som ”ett visst” eller ”ett allvarligt problem” för freden och säkerheten i närområdet (44 mot 36%). Förskjutningen i åsiktsläget förklaras sannolikt av den senaste tidens politiska och ekonomiska kriser i Ryssland.

Anses Ryssland utgöra ett hot mot Sverige? Ja, omkring en tredjedel av både män och kvinnor anser det. Det är ungefär en lika stor andel som förra hösten men färre än i studien från 1996. Gruppen som upplever Ryssland som ett hot baserar sin uppfattning oftast på förhållanden eller aspekter som bäst sammanförs till kategorin ”militärt hot”, hot som har att göra med olika slags ekonomisk brottslighet samt hot som sammanhänger med Rysslands sönderfall eller kollaps.

Finns det något annat (utöver Ryssland) som påtagligt hotar vårt land? Jo det gör det tycker 48%. Förra året hyste ungefär lika många (50%) denna uppfattning men årets dessförinnan var denna andel betydligt större - 62%. Miljöhot/-förstörelsen i världen nämns oftast.

En knapp femtedel av befolkningen (18%) tror att riskerna är ”mycket små” eller ”inga alls” för att det som händer i världen idag skall leda till krig i stora delar av Europa men 32% upplever riskerna som stora (främst ”ganska” stora). Jämfört med SPF-mätningen 1997 har åsiktsläget i den här frågan förskjutits åt det pessimistiska hållet eftersom andelen optimistiska är betydligt färre nu än då (27%) medan andelen pessimistiska är fler nu än hösten 1997 (22%).

När det gäller bedömningen av den framtida militära situationen i vår geografiska närhet ligger opinionsläget från förra hösten i stort sett fast även om den pessimistiska uppfattningen brett ut sig något. I höst anser således 14% att den militära situationen blir mer hotfull framöver (tio år framåt) medan 13% tror det motsatta. I studien 1997 var dessa andelar 11 och 15%. Majoriteten, i

höst 65% och förra året 68%, förväntar sig inga förändringar i det framtida militära läget runt oss.

Intresse för och kunskap om utrikes- och försvarspolitik (tabellerna 22 och 23)

När det gäller frågor som rör Sveriges utrikes- och försvarspolitik tycker totalt 52% att de är "mycket" eller "ganska intresserade", 39% upplever sig inte särskilt intresserad medan 8% inte alls är intresserad. Intresserade är företrädesvis män, högutbildade samt sympatisörer till centern och moderaterna. Intresset är mest utbrett bland personer i åldern 50 till 64. Notera att de frågor som ställts på detta område i SPF-studierna skiljer sig och kan svårigen jämföras direkt.

Inställning i skilda säkerhetspolitiska frågor (tabellerna 24-31)

Ur det svenska säkerhetspolitiska perspektivet har utvecklingen lett till att det traditionellt svenska neutrala uppträdandet i internationella konflikter kan komma att förändras. Delvis nya frågeställningar på det säkerhetspolitiska och det försvarsmässiga området har nu inställt sig för Sverige och svenskarna. Självklart är det angeläget, att de svenska medborgarna är medvetna om att verkligheten säkerhetspolitiskt sett håller på att förändras eller redan har förändrats. Det finns annars risk för, att det uppstår en klyfta i samhället mellan de "insatta" (t ex politikerna) och gemene man.

Hur förhåller sig då den svenska befolkningen t ex till de olika slags ingripanden som Förenta Nationerna gör för att säkra eller återställa fred och säkerhet på olika håll i världen? Hur ser man på förhållandet att Sverige deltar i direkta militära internationella säkerhetspolitiska aktioner? Frågor om ett fördjupat säkerhetspolitiskt samarbete med NATO har också aktualiserats. Hur ser man på förhållandet att man inom Europeiska Unionen strävar efter ett fördjupat försvars- och säkerhetspolitiskt samarbete. Bör Sverige delta i en sådan process?

Att FN gör rätt när man tillgriper direkta krigshandlingar för att återställa fred och säkerhet tycker 75% av befolkningen medan 15% tycker det motsatta. Jämfört med det åsiktsläge som rådde enligt SPFs studie förra hösten har andelen som accepterar FN:s agerande ökat något men ligger under "toppnoteringen" 1995 (80%).

Sverige har i flera omgångar sedan hösten 1993 ställt svensk personal rekryterad på frivillig basis till FN:s förfogande för insatser i det forna Jugoslavien. De svenska FN-kontingenterna är nu ställda under NATO-befäl. Tre fjärdedelar håller beslutet att sända iväg soldaterna till Bosnien för riktigt medan 17% tycker att beslutet är felaktigt. Även i denna säkerhetspolitiska fråga stabiliseras opinionsläget runt 75% positivt inställda och i förhållande till studien 1993 har den förkastande inställningen minskat med elva procentenheter.

En fråga som på senare tid kommit upp på den säkerhetspolitiska agendan gäller ett eventuellt fördjupat samarbete med försvarsalliansen NATO. I SPFs studie hösten 1996 kunde något över hälften av befolkningen tänka sig detta: 13% ville att ett sådant kom till stånd "snarast" medan 42% önskade ett

framtida samarbete. En dryg fjärdedel ville inte vara med om något fördjupat samarbete med NATO, vare sig nu eller i framtiden (*Opinion 96*).

NATO-frågan i de två senaste årens studier har formulerats annorlunda mot 1996 (se *tabell 26*). Majoriteten av befolkningen (ca 60%) önskar att vi håller fast vid alliansfriheten men ungefär en fjärdedel (oftast män, högutbildade, storstadsbor eller boende i övriga stora orter, sympatisörer till moderaterna eller folkpartiet liberalerna) ser gärna att Sverige söker fullt medlemskap i försvarsalliansen NATO.

Varför bör Sverige ansluta sig till NATO? Hälften bland NATO-anhängarna anger som skäl aspekter på "gemensam säkerhet" medan en dryg fjärdedel (oftast män) tycker att vi har för knappa egna militära resurser för att kunna försvara oss på egen hand.

Vad gäller inställningen till ett framtida fördjupat utrikes- och säkerhetspolitiskt samarbete mellan medlemsstaterna inom EU i riktning mot ett gemensamt militärt försvar säger 46% att de i huvudsak är för en sådan utveckling (oftast män, medel- och högutbildade, storstadsbor, sympatisörer till moderaterna, boende i det södra eller mellersta civilområdet); något färre - 39% - är emot att Sverige medverkar till en sådan utveckling. Fjorton procent har inte besvarat frågan. I dessa bägge sistnämnda grupper finns förstås personer som anser att Sverige bör lämna EU och därför kan ju heller inte något fördjupat samarbete vara aktuellt.

Här kan refereras till några andra svenska studier. De senaste årens SOM-undersökningar, som genomförs vid Göteborgs universitet, visar att motståndet mot en svensk NATO-anslutning tenderar att minska. Andelen personer som anser att det är ett "bra förslag" att Sverige söker medlemskap i NATO har sedan 1994 ökat från 15% till 24% 1997. Samtidigt har under perioden andelen som anser att det är ett "dåligt förslag" att Sverige söker medlemskap i NATO minskat från 48 till 38% (*Opinionssamhället - SOM-undersökningen 1997*).

Enligt Forskningsgruppens för Samhälls- och Informationsstudier (FSI) mätningar ökar andelen som är för en anslutning till NATO. År 1995 tyckte 19% att det var ett "bra förslag" att Sverige ansluter sig till NATO medan 34% tyckte det var ett "dåligt" förslag; motsvarande andelar 1998 är 29 respektive 28%. På frågan huruvida det är bra eller dåligt att Sverige ingår i ett gemensamt EU-försvar tycker 1995 21% att det var ett "bra förslag" medan 48% tycker det motsatta; 1998 är motsvarande andelar 33 och 34%. (*FSI Release 981201*).

Planeringskommissionen för försvarsinformation (PFI) studerar den finska allmänhetens inställning till försvar och försvaret i olika avseenden. I kommissionens undersökning från juni 1998 ingår frågor rörande eventuella militära samarbeten. Två tredjedelar av befolkningen (15-80 år) är av den åsikten, att Finland bör behålla sin militära obundenhet medan 27% tycker att man bör ingå i en militär pakt. Om Finland skulle alliera sig med något förbund skulle det helst vara med NATO. Över hälften uppgav detta som bästa alternativ (*PFI Informationsblad 1/1998*).

Norska Folk og Forsvar gör årliga mätningar rörande bl a befolkningens uppslutning kring NATO. I undersökningen från oktober 1998 svarar 70% "ja" på frågan "Mener du at Norges medlemskap i den vestlige forsvarsalliansen NATO bidrar til å trygge landet mot angrepp av en fremmed makt?". Andelen med den uppfattningen var 1997 71% och 1996 72% (*Folk og Forsvar presse-melding 09.11.1998*).

Under de senaste åren har frågan ställts om och på vilket sätt Sverige kan engagera sig i Östersjöområdet och då speciellt i Estlands, Lettlands och Litauens utveckling. Vad tycker man i Sverige hösten 1998 - skall vi överhuvudtaget engagera oss i de baltiska staternas framtid? Jo, det tycker 72% att vi skall göra men jämfört med åsiktslägena 1997 och 1996 har andelen positivt inställda i detta avseende minskat med sex respektive tio procentenheter.

Sammanfattningsvis visar undersökningen beträffande befolkningens uppfattningar vad gäller ett (tänkt) svenskt engagemang i Östersjöområdet-Baltikum, att en mycket stor majoritet kan tänka sig ett sådant på miljösidan, är för insatser som avser hjälp till demokratiutvecklingen samt är för ett tekniskt bistånd. Strax över hälften - 53%, men betydligt färre än 1996 - tycker att vi skall ge ekonomiskt bistånd. En jämförelsevis liten andel av befolkningen, 13%, tycker att biståndet till Baltikum skall vara av militärt slag. Över perioden 1996 till 1998 har inställningen till Baltikum i de här undersökta avseenden blivit mer "njugg" än vad som tidigare var fallet.

Inriktas frågan på omfattningen på ett svenskt *militärt* stöd till Baltikum accepterar 64% ett militärt bistånd som innebär utbildning av baltisk personal för fredsbevarande operationer i Förenta Nationernas regi. Att det militära stödet skulle kunna innebära svensk medverkan i utbildning av baltiska soldater och officerare för deras eget försvar stöds av 23% men "redan" på denna hjälpnivå säger över hälften - 59% - ett bestämt "nej". Än färre - 9% - kan tänka sig att Sverige skall ge balterna säkerhetspolitiska garantier innebärandes att vi militärt kommer till deras hjälp om de skulle angripas av ett annat land; 69% tar ett bestämt avstånd från ett sådant åtagande från svensk sida. Även i dessa avseenden har inställningen till de olika hjälpnivåerna nu blivit något mer "njugg" än tidigare.

Inställning i skilda frågor kring försvaret (tabellerna 32-42)

Andelen i befolkningen som klart förespråkade ett svenskt försvar var under åren 1980-1985 högst 1984 (71%) och i medeltal 62-63%. Under andra delen av 1980-talet var motsvarande andel 59% i medeltal och från 1991 till 1995 51%. Förra året och i år uppgår andelen som anser att vi "absolut" bör ha ett militär försvar till ca 70%. Den nu aktuella frågan om försvaret, som också ställdes förra året, är något annorlunda formulerad jämfört med tidigare varför svarsfördelningarna inte är direkt jämförbara.

Under 1980-talet tog i genomsnitt 7% avstånd från eller var tveksamma till behovet av ett militärt försvar; denna grupp (speciellt de tveksamma) växte och omfattade åren 1992-1995 en knapp femtedel av befolkningen. I de tre senaste SPF-studierna ligger denna andel kring 10%.

Hur ser befolkningen på försvarets roll i samhället? I det senaste försvarsbeslutet anges fyra huvuduppgifter för det svenska militära försvaret. Vilken av dessa anses vara den viktigaste? (*Totalförsvar i förnyelse, Etapp 2, Fö 1996*).

Åsiktsläget framstår som splittrat och frågan har till synes varit svår att besvara vilket indikeras av att andelen som inte vet uppgår till 11% (kvinnor, äldre, låg - och medelutbildade, boende i det mellersta och norra civilområdet). En dryg fjärdedel anser att försvarets viktigaste uppgift är att freda landets

gränser mot militära intrång medan ungefär lika många tycker det viktigaste är att försvaret skall kunna stödja det civila samhället vid svåra störningar i fred. Uppgiften att kunna möta ett väpnat angrepp på vårt land hamnar frekvensmässigt på tredje plats (20%) varvid uppgiften att delta i internationella fredsfrämjande insatser anges av relativt få (13%). Opinionsläget presenteras på två sätt: dels horisontell procentfördelning (*tabell 35*, t ex åsiktsläget bland män respektive kvinnor), dels vertikalt (*tabell 36*, hur olika befolkningsgrupper fördelas på respektive uppgift).

Från andra hälften av 1980-talet och fram till 1996 tenderade den optimistiska tilltron beträffande våra försvarsmöjligheter (egentligen "ganska stora" möjligheter) att växa i utbredning medan den klart pessimistiska visionen minskade. Gruppen som såg försvarsmöjligheterna som stora var 1996 (och 1982) större än i tidigare/andra SPF-studier, 35%. I studien 1997 svängde opinionen kraftigt beträffande förtroendet för försvarsmöjligheterna: andelen optimistiska sjönk då till 21% medan de pessimistiska skara mer än fördubblas från 1996 genom att öka från 15 till 33%. Opinionsläget från förra året kvarstår enligt årets studie.

Drygt hälften av befolkningen - 54% vilket är något färre än 1997, men relativt sett lika många som i 1996 års studie - tror att vi kan räkna med en snabb och betydande militär hjälp från andra länder om vi skulle angräpas militärt. Vad som föranleder den uppfattningen är svårt att avgöra: är det FN:s fredsbevarande insatser man tänker på i första hand? Medlemskapet i EU och/eller PFF skulle kunna vara delförklaringar. Det pågående samarbetet mellan Sverige och NATO kan också ha inverkat? Uppgifter har under lång tid förekommit i bl a medierna om att Sverige och NATO sedan länge förberett viss samverkan.

Variifrån skulle hjälpen komma? Ett "samlat nordiskt agerande" och NATO framhålls i främsta hand. Kvinnorna tror det förstnämnda medan männen håller på NATO.

Här kan refereras till studier som gäller allmänhetens förtroende för det svenska försvaret. Sifo undersökte i april och maj 1998 på uppdrag av Försvarsmakten bl a förtroendet för försvaret. Över hälften - 55% - uppger sig ha ett stort förtroende för det svenska försvaret (dvs förmågan att lösa sina uppgifter) medan 38% har ett litet förtroende. Förtroendet är mest utbrett bland de unga under 30 år och bland centerpartister och kristdemokrater; minst utbrett är det bland medelålders män mellan 30 och 49 år och bland anhängare till vänsterpartiet (*Sifo Informationsblad 1998*).

I FSIs mätningar från 1997 och 1998 är förtroendet för försvaret splittrat. På frågan "Vilka av följande litar Du på/har Du förtroende för?" anger 1/3 att man litar helt på vårt militära försvar medan en lika stor andel anger att de inte alls litar på detta (*Förtroende - Iakttagelser från en pilotstudie i ett samarbetsprojekt mellan FSI och SPF, publiceras 1999*)

Allmän försvarsvilja i fred (tabellerna 43-53)

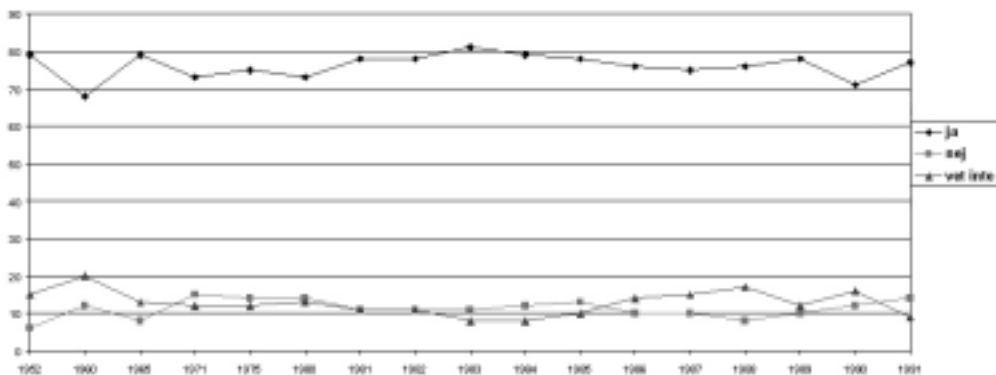
Frågorna som antas indikera befolkningens allmänna försvarsvilja i fred gäller inställningen till försvar med militära medel vid angrepp, uppfattning om värnpliktstjänstgöringen, uppfattning om statens utgifter för det militära och det civila försvaret. En fråga, nämligen den om mobilisering, som ingått i många SPF-studier har inte beaktats denna gång; intresserade hänvisas till SPFs

undersökning 1995 (*Opinion 95*). För vissa analyser av försvarsviljan hänvisas till 1995 och 1996-års studier (*Opinion 95* och *Opinion 96*).

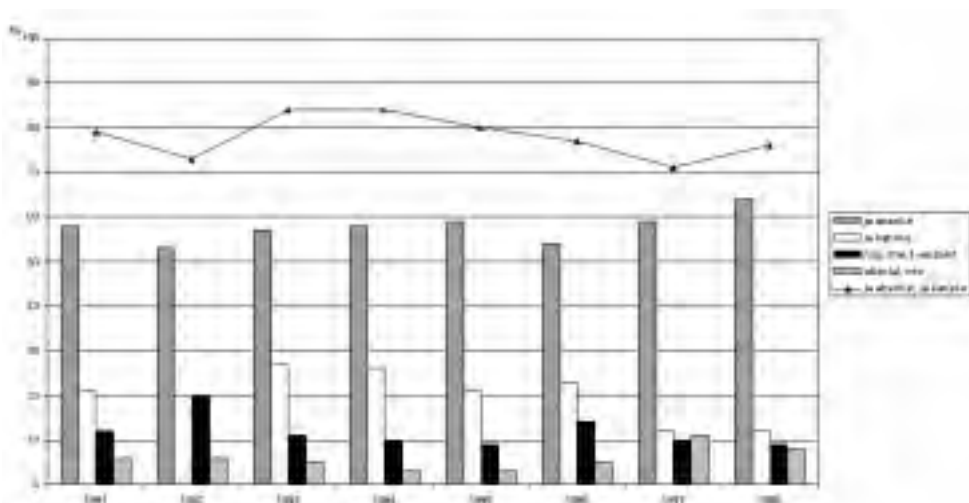
Inledningsvis behandlas inställningen till väpnat motstånd vid angrepp, dvs den fråga i psykförsvarets opinionsundersökningar som traditionellt kommit att benämnas "försvarsvilje"-frågan. Inställningen till väpnat motstånd om Sverige skulle anfallas mäts med den fråga som ingått i SPFs opinionsstudier allt sedan den första mätningen 1952 (*SOU 1953:27: Psykologiskt försvar*) I det begreppet speglas åsikten om eller viljan att vi som samhälle, nation, bör eller inte bör försvara landet med militära medel vid ett utifrån kommande militärt angrepp även om utgången ter sig oviss. Befolkningens samlade svar på den frågan antas mäta den allmänna försvarsviljan i fred. Denna vilja till försvar kan naturligtvis i fredstid endast uttryckas som en uttalad mening, en åsikt, en önskan. Med beaktande av hur denna yttring mäts i SPFs studier uppfattas försvarsviljan som en attityd - en känslomässig inställning till det som efterfrågas.

På basis av metodologiska studier har sedan opinionsmätningen 1991 den enkla svarsdikotomin "ja"/"nej" (*figur 1*) övergetts till förmån för mer utvecklade svarsalternativ (*figur 2*).

I höstens undersökning svarar 76% "ja" eller "ja kanske" på frågan om väpnat motstånd, 9% är tveksamt avvisande medan ungefär lika många, 8%, helt avvisar tanken. Beaktas enbart svaret "ja" är detta knappast entydigt relaterat till de olika bakgrundsvariablerna men mest frekvent bland män och bland sympatisörer till centern och moderaterna. Gruppen avståndstagare är speciellt stor bland sympatisörer till kristdemokraterna och vänsterpartiet, bland icke svenska medborgare och bland personer med förälder som är född annanstans än i Sverige (notera dock att vissa grupper betår av ett fåtal personer).

Figur 1: Den allmänna försvarsviljan i fred. Inställningen till väpnat motstånd vid angrepp perioden 1952 till 1991 (procent).

Figur 2: Den allmänna försvarsviljan i fred. Inställningen till väpnat motstånd åren 1991 till 199 (procent).

Jämförs opinionsläget i höst med läget förra hösten har den allmänna försvarsviljan ökat något i utbredning från 71% förra hösten till 76% nu medan den klart avvisande inställningen minskat något från 11 till 8%. I studierna 1996 var 77% för väpnat motstånd, 1995 var andelen 80 % och i studien åren dessförinnan 84%. Gruppen som klart tog avstånd från tanken på väpnat motstånd var 3-5% dessa år. Den tendens till en polarisering av opinionsläget som kunde skönjas förra hösten, dvs att det klara instämmandet i motståndsfrågan respektive det klara avståndstagandet ökade jämfört med läget enligt mätningen året dessförinnan noteras inte i år. Visserligen ökar den förstnämnda uppfattningen men den sistnämnda minskar.

Under perioden 1988 till 1998 består den tveksamma eller försvarsnegativa gruppen oftare av kvinnor än av män och oftare av sympatisörer till vänsterpartiet och till miljöpartiet än till något av de övriga riksdagspartierna. I övrigt är inställningen inte entydigt relaterad till de bakgrundskaraktäristika som studeras.

Varför bör väpnat motstånd göras om vi anfalls militärt - vad är viktigt eller värt att försvara? I studierna 1995 och 1996 angavs oftast försvar av civilbefolkningen, försvar av infrastrukturen och försvar av territoriet-gränserna. Väpnat motstånd i syfte att värna vår frihet och vårt oberoende nämndes också. Försvar av infrastrukturen, av territoriet-gränserna och suveräniteten nämns mest frekvent både i årets och i förra årets studie.

De tveksamma och negativa till väpnat motstånd anför som stöd för sin åsikt, att övermakten är för stor - vi skulle vara chanslösa om vi gjorde motstånd. Att väpnat motstånd skulle medföra alltför stora individ-/samhällsförluster anses också. Att Sverige har för knappa militära resurser, för liten styrka anger 14% i

höst att jämföras med ca 10% 1996 och 1997. Tretton procent anger som skäl till sin uppfattning att de föredrar andra former av motstånd än väpnat.

I PFIs undersökning från de första veckorna i juni 1998 (telefonintervjuer bland 1000 personer i åldern 15 till 80) svarade 76% ”ja” på försvarsviljefrågan, dvs om Finland anfölls, borde finländarna då försvara sig med vapen under alla omständigheter, även om slutresultatet såg osäkert ut? (*PFI Informationsblad 1/1998*)

En rad SPF-studier har visat att befolkningens inställning till värnplikt är positiv. I genomsnitt under åren 1980 till 1991 ansåg 86% det riktigt att landets manliga invånare genomgår värnpliktstjänstgöring som ett led i försvarsförberedelserna (*Opinion 91*). Men med minskad militär organisation kallas idag allt färre till militär utbildning; även andra utbildningar erbjuds nu. Skall de som "tvingas" genomgå militär utbildning kompenseras för den tid de förlorar (som t ex kunnat användas för studier, förvärvsarbete) eller skall värnplikten, som tidigare, ses som en medborgerlig plikt även om den inte längre "drabbar" alla unga män?

Opinionsläget var i undersökningarna 1995 och 1996 delat i denna fråga: ungefär lika många ansåg att de "drabbade" bör kompenseras särskilt, som att värnpliktstjänstgöringen är en plikt. Enligt studien förra året hade opinion förändrats påtagligt i denna fråga: betydligt fler än tidigare, ca 2/3 ansåg då att de uttagna skall kompenseras medan "bara" strax under en tredjedel såg utbildningen som en plikt. Åsiktsläget enligt årets studie skiljer sig knappast från förra årets. Att de uttagna bör kompenseras anses något oftare i åldersgrupperna 30-49 år än i övriga åldrar, av hög- och medelutbildade, av sympatisörer till vänster-partiet.

TEMO ställde i februari 1998 följande fråga till drygt 1 000 personer i åldern 15 år och äldre: "Vilket försvar anser Du att Sverige bör ha i framtiden? Ett försvar som bygger på allmän värnplikt eller ett försvar med yrkesmilitär?". Över hälften - 56% - anser att vi bör hålla fast vid den allmänna värnplikten medan 32% tycker vi skall ha en yrkesarmé (*TEMO: Opinionsen nr 1 1998*).

Beträffande värnpliktstjänstgöringen fann PFI i Finland att 78% av de tillfrågade i åldern 15-80 år anser att det nuvarande systemet med allmän värnplikt skall behållas. 20% tycker att värnplikten skall vara frivillig (*PFI Informationsblad 1/1998*).

Befolkningens syn på statens anslag till det militära försvaret har under senare år ändrats en hel del. Under större delen av 1980-talet ansåg 30% eller fler att de militära statsanslagen borde ökas medan strax över tio procent tyckte det motsatta. Enligt studien på hösten 1990 svängde opinionen och sedan dess ligger andelen som vill ha minskade anslag runt 20% utom hösten 1994 då andelen växte till 28%. Förespråkarna för ökade anslag minskade under åren 1992 till 1995 till under 20%. Opinionsen i den här frågan ligger fast åren 1996-1998: ca 1/5 är för ökade militäranslag, något färre - 16-17% - anser att anslagen skall minskas medan över hälften av befolkningen, 55-57%, tycker att anslagen skall vara på nuvarande nivå.

Få i befolkningen (3%) tycker att anslagen till den civila delen av totalförsvaret bör minskas. Majoriteten anser att anslagen bör hållas på nuvarande nivå. Också i denna fråga sker inga nämnvärda förändringar i opinionsläget åren 1996 till 1998.

Det är av många skäl svårt att i fredstid mäta försvarsviljan i ett fredstida samhälle. En orsak är att begreppet rymmer en känsla i vilken en befolkning normalt är kraftigt "programmerad" och svaret blir nästan självklart: visst skall vi försvara oss om vi blir angripna! När man som tillfrågad ställs inför frågan om väpnat motstånd finns därför risk för, att svaret snarare blir ett mått på den medborgerliga dygden än på något annat. Därav följer, att det blir tämligen oklart hur ett opinionsläge - försvarsviljeläget - skall tolkas. Det blir svårt att i mätningarna skilja mellan ideal och verklighet.

Befolkningens svar på frågan om väpnat motstånd kan ses som ett uttryck för dess grundinställning till försvar. Denna grundinställning verkar inte påverkas i någon större utsträckning av aktuella försvarsfrågor och knappast heller av processer eller akuta händelser i omvärlden. Stabiliteten i försvarsviljenivån skulle kunna tala för, att det som mäts är en fast grundhållning som ryms inom bevarandet av de demokratiska friheterna och dessa, om de hotas, skall försvaras. Det är förvisso inte fråga om någon nationell gard eller beredskap hos befolkningen som sänks och höjs i takt med att det säkerhetspolitiska läget i omvärlden ljusnar eller befaras mörkna.

Vad gäller försvarsviljans utbredning i Sverige, Danmark och Finland åren 1980-1995, dvs den period som tidigare beskrivits i samband med befolkningens oro över den politiska situationen i världen idag, hänvisas till SPFs skrift "*Försvarsvilja 2000*". Försvarsviljan ligger på en stabil och ungefär lika hög nivå i de tre länderna under perioden. Händelser i omvärlden under den här tiden verkar inte samvariera med försvarsviljans utbredning på ett entydigt sätt.

Försvarsviljan i samhället bör därför i framtiden i första hand inte relateras till eller mätas i statiska militära säkerhetspolitiska termer och inte heller med nationalstaten som bakgrund. Försvarsviljan måste också mätas mot bakgrund av ett upplevt samhällsansvar, tilltro till samhället i stort, solidaritet över nationsgränser men också med det egna samhällets etik och moral som bakgrund.

Färre i befolkningen än under perioden 1990-1995 önskar att statens anslag till det militära försvaret minskas. Detta behöver naturligtvis inte tydas som att befolkningens försvarsvilja ökat även om analyserna visar att sambandet mellan anslagsfrågan och inställningen till väpnat motstånd är positivt och starkt (t ex *Opinion 96*). Opinionsförskjutningen skulle t ex kunna vara en följd av samhällsdebatten kring försvaret där en mycket stor del handlar om nedläggningar och försvagningar till följd av besparingar. Andra förklaringar kan vara regionalpolitiska och/eller arbetsmarknadsmässiga. Kanske vill man värna om hembygdens regemente? Eller jobben därhemma?

Opinion 98 in Summary

The National Board of Psychological Defence (SPF) conducts a yearly poll of public attitudes about the Swedish society, security policy, international affairs and defence. The first poll was conducted back in 1952. In 1998, the poll was completed in September. In all 875, persons between 18 and 74 years of age have been interviewed over the telephone by Statistics Sweden. The respondents constitute a representative sample of the Swedish population in this age group and represent slightly more than 6.1 million people. The sample represents different groups as can be seen in Appendix 1.

Some international and national events may have affected the answers given in the poll. During the weeks the poll was conducted, supposed terrorist bases were bombed in Afghanistan and Sudan, a civil war was taking place in Congo-Kinshasa, the economical and political crisis in Russia was aggravated, there were riots in Albania and there was a military offensive in Kosovo. In Sweden there was a general election this fall. For some time, a debate has been going on concerning the resources to the total defence and the armed forces in particular.

The main results of the 1998 year poll are summarised below.

More people concerned about war

Considerably more people are concerned about the political situation in the world this year (50%) as compared to 1996 (44%) and 1997 (34%). One third of the population believes that the risk for a war resulting from today's world events and involving a large portion of Europe is large, while 18% believe that the risk is small or non-existent. Compared to 1997, the pessimistic outlook has won ground, while the breadth of optimistic opinion has diminished.

This pessimistic outlook has even increased in terms of assessment of the military situation in our geographical vicinity: this autumn, 14% believe that it will become more threatening for several years to come, while 13% believe it will become less threatening. The corresponding proportions in 1997 were 11% and 15%.

Changed views on EU and Russia

Of what importance is the roll of various organisations and countries in maintaining security in our vicinity? 30% of the population thinks that the UN plays an "essential" role; the corresponding figure for EU is 24%, for NATO 28%, for the US 29% and for Russia 9%. In comparison to 1997, the positive view of these organisations/countries has gained ground.

Slightly more than 40% considers Russia to be "something of a" problem (34%) or "a serious" problem (10%) in terms of peace and security in the vicinity. The corresponding assessment of FN amounts to 2%, of EU to 8%, and of NATO to 5% and of the US to 8%. As compared to autumn 1997, it is particularly the views on Russia that have changed in this respect. At that time, a third of the population considered Russia to be "something of a" (30%) or "a serious" (6%) problem.

One third of the population sees Russia as a threat to Sweden. In 1997, 35% and, in 1996 46% held this view.

Many in favour of a Swedish commitment to the Baltic States

As of autumn 1998, a large majority in our country (72%) thinks that Sweden should commit itself to the development of the Baltic States, however a greater proportion was of that opinion last year (78%) and in 1996 (82%). More than 90% among those in favour of commitment are positive towards initiatives in the area of the environment and technology, and in terms of efforts to develop democracy in the Baltic States, almost 80% are positive. Comparatively few (13%) think that this commitment should include military aid.

The will to defend our country continues to be strong – but few believe that we can defend ourselves successfully

The Swedish psychological defence has studied the will of the people to defend their country since 1952. As of autumn 1998, 76% are of the opinion that armed resistance should be used if and when Sweden is attacked militarily, the corresponding opinion in 1997 was 71%, in 1996 77% and in 1995 more than 80%. The will to defend has won ground somewhat. In autumn 1997, 59% thought that armed resistance should "absolutely" be used in the event of military attack, but now 64% think likewise; 8% now take exception to the idea of armed resistance - a figure that has previously hovered around five percent except in 1997 when it was 11%.

Given the scenario of a military attack on Sweden, about one third of the population (as of last year) thinks that it is doubtful that we can defend ourselves successfully. This pessimistic attitude has grown; it was 19% in 1994 and 1995 and 15% in 1996 and last autumn. The opinion that our chances for successful self-defence are great was held by 35% in 1996, but in 1997 and 1998 by only 20%.

Slightly more than half of the population (54%) thinks that Sweden can count on immediate and substantial aid in the event of a foreign attack, but 25% are uncertain or think otherwise. In answer to the question of where this aid would primarily come from, 25% hope for "a combined Nordic action", while 22% count on NATO.

Concerning NATO, the majority (59%) thinks that we should maintain our policy of non-alignment, but 24% want Sweden to apply for full membership.

About half the population, is on the whole positive about Sweden taking part in a deepening of foreign- and security co-operation within the EU towards a common military defence; 39% are opposed to such a development while 14% are uncertain.

How does the population view the role of the national defence in society? Opinions were split, and many found it difficult to take a stand (11%). Slightly more than one fourth thought that the most important mission of the defence is to protect Sweden's borders from military encroachment, while approximately the same proportion thought that it was most important that the defence support the civilian society during serious disruptions of society in peace-time. Being able to respond to an armed attack against the country placed third (20%), while participation in international peace-promoting missions was mentioned by relatively few (13%).

Military training should be compensated for

In 1995 and 1996, approximately half (45-49%) thought that, in the future, those who are called up for a longer basic training should be compensated, for example, financially or in terms of qualifications. However, approximately the same number thinks that, even henceforth, compulsory military service should be considered a civic duty, even if all young men are no longer "afflicted". Public opinion on this question has changed: as of autumn 1997 and 1998, two thirds think that compensation should be given, while approximately 30% consider military training to be a duty.

The majority wants a military defence - most are satisfied with the military appropriations

Considerably more now than during the last few years think that Sweden must "absolutely" have a military defence. This opinion is held by 71% this autumn (69% in 1997), which is an increase compared to 1994 and 1995 (48%) and 1996 (60%). Nine percent are uncertain or take exception to the military defence; the corresponding figures are 18% in 1994 and 1995, 9% in 1996 and 11% in last year.

As of autumn 1998, one fifth of the population is in favour of increasing military appropriations, 16% think they should be decreased, while the majority (55%) favours an unchanged allocation. Public opinion is the same compared to 1996 and 1997, but compared to the previous years, the group in favour of increased appropriations has grown, whereas those who prefer lower military costs have decreased in number.

In conformity with 1996 and 1977, the majority of the population (54-56%) supports unchanged appropriations to the civilian part of the overall defence. Around 30% are in favour of increased allocations.

Positive views on Sweden

Almost everyone thinks that Sweden is a good country to live in. This year's public opinion is the same as that from previous years. In 1992 and 1993, approximately the same proportion (33%) thought that it would be better to live in Sweden in the future as thought it would be worse. The group of optimists decreased from 25% in 1994 to 21% in 1996, while the pessimists increased to 46% in 1995 and 1996. The optimistic outlook made a comeback last year: 28% were optimistic about the future, 31% were pessimistic, while 37% did not expect any major changes. Compared to last year, the pessimistic view has gained ground somewhat, but is not as common as in 1995 and 1996.

BILAGA I

UPPLÄGGNING OCH GENOMFÖRANDE

Urval - fältarbete

Om population, urval, datainsamlingsmetod och bortfall skall följande sägas. Populationen utgörs av personer bosatta Sverige i åldern 18 till 74 år. Denna utgörs av 6 126 068 personer. Ur denna population har dragits ur SCBs register över totalbefolkningen (RTB) ett representativt sannolikhetsurval om totalt

1 200 personer; nettourvalet uppgår till 1 192 personer. Urvalet utgörs av personer boende i Sverige. Totalt kunde 875 intervjuer genomföras.

Svarsprocenten uppgår till 73%; bortfallet i undersökningen är således till 27%. Bortfallet fördelar sig på följande anledningar: sjuk etc (2%), ej anträffbar över telefon (3%), hemligt nummer, telefon saknas (6%), tillfälligt bortrest (2%), vägran (13%). Vid sammanvägning av svaren till populationsvärden har efterstratifiering efter kön, ålder och h-region använts.

De intervjuades bedömning av studiens relevans

Överlag noterades i intervjuerna ett stort intresse och engagemang från de svarandes sida. Man föreföll tycka frågorna var angelägna och viktiga att svara på. SCB anger i en kommentar till SPF-studien att detta är en "mycket trevlig undersökning. Mycket lätt att motivera och genomföra. Folk är i de flesta fall positiva".

Här kan refereras till föregående års studie där en fråga gällde i vilken utsträckning studiens ämnesområde - säkerhetspolitik och försvar - upplevs som viktigt eller som mindre viktigt att fråga den svenska allmänheten om. "Mycket viktigt" svarade vid detta tillfälle totalt 49%, något färre - 37% - svarade "ganska viktigt" medan 10% angav "mindre viktigt" (*Opinion 97*).

Bakgrundsvariabler

De intervjuade har indelats i befolkningsgrupper. Använda bakgrundsvariabler avser den intervjuade personligen och inte t ex hushållet. Vilka variabler som använts, hur de intervjuade indelats samt antal intervjuade i respektive kategori framgår nedan. Beträktaren måste observera att antalet tillfrågade är litet i vissa kategorier varför relativtalen i dessa måste tolkas försiktigt.

variabel	kategori	antal intervjuer	
		n	%
kön (<i>gender</i>)	man	456	52
	kvinnor	423	48
ålder (<i>age</i>)	18-24	101	12
	25-29	86	10
	30-39	177	20
	40-49	156	18
	50-64	245	28
	65-70	75	9
	71-74	35	4
utbildning (<i>education, years in school</i>)	antal år låg (1-9 år, folk-, grundskola motsv)	220	25
	medel (10-12 år, gymna- sium motsv)	298	34
	hög (13 år eller mer, hög- skola, universitet motsv)	354	40
bostadsort (<i>location</i>)	storstad (Sthlm, Gbg, Mö)	178	20
	större orter 81 000-200 000 inv	131	15
	övriga stora orter 21 000-80 000 inv	185	21
	mindre orter/landsbygd - 21 000 inv	360	41
civilområde (<i>civilian com- mand regions</i>)	syd	369	42
	mitt	413	47
	nord	93	11
härkomst (<i>extraction</i>)	född i Sverige	784	90
	ej född i Sverige	88	10
medborgarskap (<i>citizenship</i>)	svensk medborgare	827	95
	ej svensk medborgare	39	4

variabel	kategori	antal intervjuer	
		n	%
föräldrar födda utomlands (<i>parents born abroad</i>)	nej ingen	714	82
	ja någon	43	5
	ja bägge	115	13
politisk sympati (<i>political preference</i>)	centern	25	3
	folkpartiet liberalerna	48	5
	kristdemokraterna	55	6
	miljöpartiet de gröna	40	5
	moderata samlingspartiet	169	19
	socialdemokratiska arbetarpartiet	241	28
	vänsterpartiet	69	8
	opolitisk	49 ¹	6
"vet inte"	132 ¹	15	
	ej svar	47 ¹	5
Totalt antal intervjuer		875	100

1: Svartsfördelningar bland personer i dessa kategorier kommer fortsättningsvis inte att redovisas.

Statistisk osäkerhet

I tabellerna nedan anges osäkerhetsmarginaler i årets studie vid urval av olika storlek. Det *sanna värdet*, dvs andelen i den population från vilket urvalet är draget och till vilken resultaten skall hänskjutas, ligger med 95% sannolikhet inom intervallet i stickprovsundersökningen erhållet procenttal *plus/minus* den procentenhet som anges. Osäkerhetstalen är beräknade med hänsyn tagen till att estimationen gjorts med efterstratifiering.

Jämförs resultat (beräknade på ca 850) som erhållits i höstens opinionsundersökning med tidigare års mätningar som omfattat omkring 1 000 intervjuer bör procentenhetsskillnader uppgå till minst 4 vid procenttal omkring 20 och 80 samt till minst 6 om procenttal nära 50 jämförs för att skillnaden skall ligga utanför felmarginalen, dvs bedömas som signifikant och inte orsakad av slumpen.

Om höstens resultat (beräknade på alla 850) jämförs med resultat erhållna i undersökningar som omfattat cirka 500 intervjuer, bör skillnaden mellan jämförda procenttal vara minst 5 vid jämförelser mellan procenttal kring 20 och 80 och minst 7 om procenttal runt 50 jämförs för att skillnaden inte skall ses

som slumpmässig. Antalet tillfrågade i SPFs studier olika år framgår av tabellerna 2, 6 och 17.

procenttal	observerat antal intervjuer omkring...	
	425	850
nära 10 och 90	3	2
nära 20 och 80	4	3
nära 30 och 70	4	3
nära 40 och 60	5	3
omkring 50	5	3

I alla stickprovsundersökningar finns en statistisk osäkerhet som beror på urvalsförfarandet (allt annat konstant). Nedan anges hur stor en observerad andelsskillnad mellan två jämförda grupper minst bör vara för att man med 95%ig säkerhet skall betrakta skillnaden som verklig, statistiskt säkerställd eller signifikant och inte som slumpmässig.

antal personer i jämförda grupper		osäkerhetsmarginaler när två procenttal ligger omkring...		
grupp 1	grupp 2	20	50	80
250	250	7	9	7
500	500	6	7	6
150	350	8	10	8
300	700	6	8	6
50	50	16	20	16
50	100	14	17	14

BILAGA 2

TABELLER

INSTÄLLNING TILL DET SVENSKA SAMHÄLLET

Tabell 1. Uppfattning om Sverige som land att leva i.

Fråga: Anser Du att Sverige för Dig är ett bra eller ett dåligt land att leva i?

År 1998	mycket bra	ganska bra	ganska dåligt	mycket dåligt	vet inte	antal intervjuer	motsvarar i populationen
Samtliga	53	44	2	0	0	875	6 126 067
<i>KÖN</i>							
män	52	43	3	1	1	452	
kvinnor	53	46	1	0	0	423	
<i>ÅLDER</i>							
18-24	54	40	4	0	0	101	
25-29	53	45	2	0	0	86	
30-39	56	42	2	0	1	177	
40-49	53	45	2	1	0	156	
50-64	52	45	1	1	1	245	
65-70	47	48	3	2	0	75	
71-74	44	46	10	0	0	35	
<i>UTBILDNING¹</i>							
låg	45	50	3	0	1	220	
medel	52	44	4	0	0	298	
hög	57	41	0	1	0	354	
<i>BOSTADSORT¹</i>							
storstäder	55	42	2	0	0	178	
större orter	54	43	2	1	0	131	
övriga stora orter	50	47	2	0	0	185	
mindre orter/landsbygd	52	44	2	1	1	360	
<i>POLITISK SYMPATI</i>							
c	64	36	0	0	0	25	
fp lib	54	46	0	0	0	48	
kd	60	38	1	0	0	55	
m	44	51	4	1	0	169	
mp	68	32	0	0	0	40	
s	59	39	2	0	0	241	
v	47	49	4	0	0	69	

Horisontell procent. 1: För indelning, se uppställning över bakgrundsvariabler.

Tabell 2. Uppfattning om Sverige som land att leva i åren 1974-1975, 1980-1986 och 1992-1998.

År	mycket bra	ganska bra	ganska dåligt	mycket dåligt	vet inte	1974-1998 antal intervjuer	
1974	60	39	1	0	0	1000	vägt
1975	68	31	1	0	0	1000	vägt
1980	50	46	3	0	1	1007	vägt
1981	55	42	2	0	1	1020	vägt
1982	52	46	2	0	0	1004	vägt
1983	62	37	1	0	1	1060	vägt
1984	54	43	2	0	1	1023	vägt
1985	58	39	2	1	1	1043	vägt
1986	68	30	0	0	1	1021	vägt
1992 ¹	55	43	2	0	0	1030	vägt
1993	44	51	4	1	0	1004	vägt
1994	46	52	2	0	0	1002	vägt
1995	41	55	3	1	0	1002	vägt
1996	42	54	3	0	1	1071	vägt
1997	52	44	3	0	1	862	faktiskt
1998	53	44	2	0	0	875	faktiskt

Horisontell procent. 1: Om inget annat anges avses fortsättningsvis höstundersökningen detta år

Tabell 3. Uppfattning om Sverige som land att leva i i olika åldersgrupper. Andelen som svarar "mycket bra" åren 1975, 1979-1986, 1988, 1990 och 1992-1998.

År	Ålder					
	18-24	25-29	30-39	40-49	50-64	65-70
1975 ¹	60					
1979 ¹	39					
1980	34	43	45	46	60	69
1981	42	56	56	56	54	65
1982	52	57	50	45	52	67
1983	53	64	61	64	63	67
1984	53	51	55	58	53	54
1985	60	53	58	53	59	68
1986	63	61	71	62	70	81
1988 ¹	42					
1990 ¹	43					
1992	51	54	59	52	54	64
1993	45	44	44	44	41	46
1994	49	45	43	50	46	40
1995	48	45	41	42	40	30
1996	47	51	52	42	33	33
1997	46	58	56	47	56	46
1998	54	53	56	53	52	47

Procent. !: Avser SPFs ungdomsundersökningar

Tabell 4. Uppfattning om Sverige som land att leva i bland riksdagspartiernas sympatisörer. Andelen som svarar "mycket bra" åren 1980-1986 och 1992-1998.

År	Politisk sympati							
	c	fp	kd	m	mp	nd	soc	v
1980	51	60	-	43	-	-	55	35
1981	58	64	-	45	-	-	59	49
1982	60	63	-	41	-	-	55	59
1983	55	56	-	55	-	-	72	60
1984	53	59	-	41	-	-	66	53
1985	51	54	-	44	-	-	66	60
1986	66	69	-	59	-	-	79	57
1992	60	58	77	55	-	42	53	54
1993	47	51	64	43	-	37	45	35
1994	33	65	46	41	43	x	47	42
1995	40	62	64	43	35	-	45	45
1996	45	47	61	42	38	-	47	54
1997	60	52	53	49	48	-	63	50
1998	64	54	60	44	68	-	59	47

Procent. För antal personer i respektive parti, se tabell 1

Tabell 5. Uppfattning om Sveriges framtid

Fråga: Om Du tänker Dig Sverige om tio år, tror Du det blir bättre eller sämre att leva i det här landet? Tror du det blir....

År 1998	mycket bättre	något bättre	ungefär som idag	något sämre	mycket sämre	vet inte
Samtliga	2	24	35	30	4	5
<i>KÖN</i>						
män	2	27	39	25	2	5
kvinnor	2	21	31	34	6	6
<i>ÅLDER</i>						
18-24	1	41	31	24	2	1
25-29	3	31	33	25	4	3
30-39	3	22	36	30	4	6
40-49	1	19	42	30	4	4
50-64	2	19	33	35	4	7
65-70	0	25	35	32	2	4
71-74	0	28	32	15	8	17
<i>UTBILDNING</i>						
låg	1	21	35	31	5	7
medel	2	25	37	30	3	4
hög	2	25	35	28	4	5
<i>BOSTADSORT</i>						
storstäder	2	23	33	32	3	7
större orter	4	23	30	34	5	4
övriga stora orter	1	26	38	27	5	3
mindre orter/landsbygd	2	24	37	28	3	6
<i>POLITISK SYMPATI</i>						
c	0	16	60	20	4	0
fp lib	0	26	42	27	2	4
kd	0	23	33	35	7	2
m	1	30	31	30	2	4
mp	8	14	39	29	2	9
s	2	27	37	26	3	4
v	3	21	33	32	6	6

Horisontell procent.

Tabell 6. Uppfattning om Sveriges framtid åren 1987-1998

Fråga: Om Du tänker på Sverige en tio-femton år framåt i tiden, tror Du det blir bättre eller sämre att leva i det här landet? 1987-1997)

Om Du tänker Dig Sverige om tio år, tror Du det blir bättre eller sämre att leva i det här landet? Tror du det blir.... (1998)

År	mycket bättre	något bättre	ungefär som idag	något sämre	mycket sämre	vet inte	vägt antal intervjuer
1987	1	24	33	28	5	8	1155
1988	3	26	34	28	3	6	1102
1989	1	20	30	37	6	6	1132
1990	2	20	29	34	10	4	1110
1991	3	25	37	26	4	4	1000
1992	7	27	32	30	5	0	
1993	7	29	31	28	5	0	
1994	3	22	35	34	5	1	
1995	2	19	31	37	9	2	
1996	2	19	29	38	9	2	
1997	3	25	37	26	5	3	
1998	2	24	35	30	4	5	

Horisontell procent

Tabell 7 Uppfattning om Sveriges framtid. Andelen som tror det blir bättre respektive sämre åren 1993-1998

År	bättre						sämre					
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Samtliga	36	25	21	21	28	26	33	39	46	47	31	34
<i>KÖN</i>												
män	39	29	23	27	34	29	30	35	42	37	27	27
kvinnor	32	22	19	16	23	23	35	42	51	55	35	27
<i>ÅLDER</i>												
18-24	41	44	25	30	41	42	33	27	39	40	22	26
25-29	38	24	27	22	35	34	34	34	39	41	28	29
30-39	37	19	17	26	25	25	27	45	39	41	28	34
40-49	42	21	22	16	26	20	32	39	49	55	38	34
50-64	39	25	15	19	26	21	36	42	57	52	34	39
65-70	24	20	17	20	29	25	36	50	56	43	29	34
<i>UTBILDNING</i>												
grund-, folkskola	33	28	18	16	20	22	36	38	54	50	42	36
fackskola		17						46				
gymnasium	37	29	25	23	30	27	32	35	42	46	30	33
högskola, universitet	38	21	20	25	34	27	30	40	43	45	24	32
<i>BOSTADS-ORT</i>												
storstäder	42	28	19	22	25	25	25	36	47	45	36	35
övriga större orter	43	23	21	19	40	27	31	41	44	46	23	39
övriga medel/stora orter	35	29	25	24	26	27	29	36	46	46	32	32
mindre orter/landsbygd	31	20	20	21	28	26	40	43	46	48	31	31
<i>POLITISK SYMPATI</i>												
c	25	18	14	18	23	16	43	48	58	53	37	24
fp lib	42	30	34	32	34	26	25	40	26	47	27	29
kd	42	28	13	30	25	23	20	58	49	51	28	42
m	42	27	21	27	35	31	24	40	45	41	32	32
mp			29	18	24	22			31	45	35	31
nd	28						53					
s	34	25	24	23	32	29	34	38	47	39	26	29
v	31	26	14	18	26	24	42	37	51	51	36	38

Procent. För åren 1989-1992 se *Opinion 92*.

Tabell 8 Uppfattning om vilka frågor eller samhällsproblem som kommer att dominera i Sverige framöver.

Fråga: Vilken eller vilka samhällsfrågor tror Du dominerar i Sverige om tio år? Vilken fråga dominerar i första hand? Och i andra hand?

År	1996	1997	1998		samtliga
	samtliga	samtliga	män	kvinnor	
Samtliga	1071	862	452	423	875
Antal angivna samhällsfrågor ¹	1706	1194	610	557	1167
Frågor/samhällsproblem: aspekter på samhällsekonomi (räntor, skattetryck, inflation, handelsbalans, tillväxt), skatter ("löna sig att arbeta", avdrag), statskund	13	12	11	8	10
arbetslöshet (generellt), sysselsättningsåtgärder, arbetsmarknadsfrågor (löner, avtal, fackliga frågor)	30	28	26	22	24
arbetslöshet bland ungdomar/kommande generationer	1	-	-	-	-
att svensk industri köps upp av utländska intressen/flyttar utomlands, utarmning	0	0	0	0	0
utbildningsfrågor, (-satsningar på, -åtgärder för kommande generationer)	1	2	3	4	4
EU, följer av medlemskapet i EU	4	4	5	4	4
miljöproblem/-frågor (försurning, utsläpp, trafik, buller, avgifter)	19	14	16	19	17
energiproblem/-frågor (kärnkraft, lagring)	2	3	4	2	3
uppluckring av normer och värden i samhället (växande) misstro mot politiker, förtroendevalda, samhället	1	0	0	0	0
förändring mot ett klassamhälle, ekonomisk skiktning, 2/3-samhälle (ökade klyftor, social oro)	2	2	2	3	3
motsättningar mellan generationer, generationsklyftor	0	0	2	3	3
äldre frågor (vård, omsorg, pensioner/-system)	5	6	8	10	9
sociala frågor (välfärd, trygghet, bidrag, "social nedrustning")	6	4	2	2	2
sjukvårdsfrågor (kostnader, alternativa former, omsorg av olika grupper)	5	7	6	7	7
familje frågor (barn, daghem, bidrag)	0	2	1	4	2
frågor avseende jämställdhet mellan könen, kvinnofrågor	0	0	0	0	0
rättstrygghet (poliser, straff, data)	1	1	2	3	2
missbruks-/missbrukarfrågor	0	1	0	0	0
bostadsfrågor (byggande, förtätning)	0	0	0	0	0
invandrar-/flyktingfrågor, etniska konflikter	5	2	3	4	4
ungdomsfrågor (gängbildning, -bråk, oro)	1	1	1	1	1
frågor kring säkerhetspolitik och försvar	1	2	2	0	1
annat	1	7	5	5	5
saknar uppfattning/kan inte besvara frågan ²	6	12	12	15	13

Vertikal procent. För tidigare ställd fråga och uppdelning se t ex Opinion 95. 1: Som mest kunde två områden anges; procenten är beräknad på antal avgivna svar. 2: Procenten beräknad på samtliga tillfrågade.

INSTÄLLNING TILL SKILDA INTERNATIONELLA FÖRHÅLLANDEN

Tabell 9. Oro för den politiska situationen i världen

Fråga: I vilken utsträckning känner Du oro för den nuvarande politiska situationen i världen?
Är din oro...

År 1998	mycket stor	ganska stor	ganska liten	mycket liten	ingen alls	vet inte
Samtliga	7	43	36	7	4	2
<i>KÖN</i>						
män	5	37	39	10	7	1
kvinnor	10	49	33	5	1	3
<i>ÅLDER</i>						
18-24	4	29	45	10	10	3
25-29	11	31	36	11	9	2
30-39	6	36	48	5	3	3
40-49	7	49	29	10	2	3
50-64	9	49	33	6	3	1
65-70	7	58	27	5	3	0
71-74	15	52	16	8	3	9
<i>UTBILDNING</i>						
låg	9	46	31	8	5	2
medel	7	35	40	9	7	2
hög	7	48	36	6	2	1
<i>BOSTADSORT</i>						
storstäder	7	44	38	6	4	1
större orter	11	42	36	9	3	0
övriga stora orter	7	40	39	9	3	3
mindre orter/landsbygd	6	46	34	7	5	3
<i>POLITISK SYMPATI</i>						
c	0	27	58	11	4	0
fp lib	4	54	33	6	4	0
kd	8	43	39	4	4	2
m	7	37	45	6	3	1
mp	12	35	43	11	0	0
s	6	51	33	8	3	0
v	7	44	34	7	4	3

Horisontell procent

Tabell 10. Oro för den politiska situationen i världen åren 1980-1998

År	mycket stor	ganska stor	ganska liten	mycket liten	ingen alls	vet inte
1980	16	52	23	7	-	3
1981	23	56	18	2	-	1
1982	27	51	19	2	-	1
1983	19	51	22	5	-	2
1984	15	50	27	5	-	3
1985	20	50	20	5	-	4
1986	21	48	20	4	6	2
1987	6	33	41	10	6	4
1988	5	29	43	9	9	4
1989	7	35	37	8	11	1
1990	11	51	25	6	5	3
1991	7	36	38	9	9	1
1992	13	47	27	7	5	0
1993	11	42	31	9	7	0
1994	5	39	43	7	5	1
1995	8	45	35	6	4	2
1996	6	38	44	7	5	1
1997	5	29	44	11	8	2
1998	7	43	36	7	4	2

Horisontell procent

Tabell 11 Oro för den politiska situationen i världen. Andelen som känner oro respektive som inte gör det åren 1993-1998

År	mycket stor/ganska stor						mycket liten/ingen alls					
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Samtliga	53	44	53	44	34	50	16	12	10	12	19	11
<i>KÖN</i>												
män	43	31	42	31	24	42	22	19	13	18	27	17
kvinnor	63	57	65	55	43	59	11	7	7	7	12	6
<i>ÅLDER</i>												
18-24	41	32	41	32	30	33	21	17	15	21	23	20
25-29	46	42	49	37	28	42	27	17	11	16	23	20
30-39	51	40	56	38	30	42	17	9	11	14	20	8
40-49	53	46	56	48	33	56	11	10	6	9	19	12
50-64	63	51	55	49	34	58	11	8	8	9	16	9
65-70	63	67	68	55	45	65	16	10	4	8	22	8
<i>UTBILDNING</i>												
grund-, folkskola	53	41	55	46	33	55	17	14	11	11	20	13
fackskola		50						15				
gymnasium	48	38	49	42	33	42	19	12	12	14	20	16
högskola, universitet	57	53	55	43	34	56	13	10	8	11	18	8
<i>BOSTADS-ORT</i>												
storstäder	56	45	55	46	43	51	14	16	9	13	13	10
övriga större orter	56	49	57	47	35	53	15	11	6	12	24	12
övriga medel /stora orter	52	44	52	40	33	53	18	11	14	13	20	12
mindre orter/landsbygd	50	41	50	43	28	47	17	15	10	11	21	12
<i>POLITISK SYMPATI</i>												
c	55	59	46	41	37	27	12	6	8	2	17	15
fp lib	49	43	57	41	36	58	14	12	2	13	18	10
kd	59	57	64	48	39	51	13	4	6	17	17	8
m	51	44	46	41	33	44	15	13	12	13	19	9
mp			54	66	39	47			4	6	11	11
nd	46						31					
s	53	44	50	40	33	57	17	10	10	16	20	11
v	64	62	53	50	52	51	15	2	11	11	12	11

Procent. För åren 1989-1992 se *Opinion 92*.

Tabell 12 Uppfattning om olika organisationers och länders betydelse för fred och säkerhet i vårt närområde

Fråga: Vilken betydelse anser Du att följande organisationer och länder har idag för freden och säkerheten i Sverige och dess närområde (dvs Nord-Europa)? Om vi börjar med Förenta Nationerna: Tycker Du att FN ... till för freden och säkerheten i vår närhet?

År 1998	Förenta Nationerna					
	...bidrar väsentligt till	...bidrar i någon mån till	...saknar betydelse för	...utgör visst problem för	...utgör allvarligt problem för	saknar uppfattning
Samtliga	30	50	14	2	0	5
<i>KÖN</i>						
män	31	49	15	2	0	3
kvinnor	29	51	12	1	0	7
<i>ÅLDER</i>						
18-24	29	47	14	4	0	6
25-29	24	52	15	0	0	9
30-39	34	44	13	1	1	6
40-49	34	50	14	1	0	2
50-64	28	54	14	1	0	3
65-70	27	56	10	1	0	5
71-74	29	39	11	9	0	12
<i>UTBILDNING</i>						
låg	31	49	10	2	0	7
medel	34	48	10	1	0	7
hög	26	52	18	1	0	2
<i>BOSTADS-ORT</i>						
storstäder	24	49	19	2	0	6
större orter	33	49	15	3	0	1
övriga stora orter	30	53	12	1	0	4
mindre orter/landsbygd	32	49	11	1	0	6
<i>POLITISK SYMPATI</i>						
c	34	43	20	0	0	4
fp lib	25	50	23	0	0	2
kd	33	48	11	0	2	6
m	25	54	17	1	0	2
mp	37	43	16	0	0	4
s	37	49	11	1	0	3
v	29	49	11	11	0	2

Horisontell procent.

Tabell 12 forts

År 1998	Europeiska Unionen					
	...bidrar väsentligt till	...bidrar i någon mån till	...saknar betydelse för	...utgör visst problem för	...utgör allvarligt problem för	saknar uppfattning
Samtliga	24	39	21	7	1	7
KÖN						
män	33	38	18	5	1	5
kvinnor	16	41	23	8	2	10
ÅLDER						
18-24	24	34	23	13	0	7
25-29	14	46	25	7	0	7
30-39	30	35	16	9	2	8
40-49	24	43	19	7	1	6
50-64	29	40	18	3	2	8
65-70	12	44	31	1	2	8
71-74	17	27	29	12	2	12
UTBILDNING						
låg	15	35	28	6	2	13
medel	24	40	21	6	1	8
hög	30	41	16	8	1	4
BOSTADS-ORT						
storstäder	32	41	19	2	2	5
större orter	25	41	22	9	1	2
övriga stora orter	25	43	15	7	1	9
mindre orter/landsbygd	20	37	23	9	2	10
POLITISK SYMPATI						
c	23	41	33	0	0	3
fp lib	33	47	9	6	0	4
kd	25	42	18	5	3	6
m	34	42	17	3	1	2
mp	23	30	18	18	3	9
s	29	40	20	5	0	6
v	8	31	37	13	3	8

Horisontell procent.

Tabell 12 forts

År 1998	NATO					
	...bidrar väsentligt till	...bidrar i någon mån till	...saknar betydelse för	...utgör visst problem för	...utgör allvarligt problem för	saknar uppfattning
Samtliga	28	39	10	4	1	18
<i>KÖN</i>						
män	41	37	11	4	1	6
kvinnor	15	41	9	5	0	31
<i>ÅLDER</i>						
18-24	28	38	12	5	0	17
25-29	21	36	18	6	0	19
30-39	32	38	10	5	2	14
40-49	25	41	10	5	1	18
50-64	32	43	6	3	0	16
65-70	27	35	8	2	0	29
71-74	14	24	5	5	4	47
<i>UTBILDNING</i>						
låg	25	31	8	3	1	31
medel	30	37	9	5	1	18
hög	28	45	11	5	0	11
<i>BOSTADS- ORT</i>						
storstäder	29	45	10	3	1	12
större orter	28	44	14	7	0	7
övriga stora orter	31	34	10	5	1	18
mindre orter/landsbygd	25	39	7	4	1	24
<i>POLITISK SYMPATI</i>						
c	34	41	4	0	0	21
fp lib	37	37	8	6	0	12
kd	25	29	15	3	2	25
m	41	39	8	4	0	8
mp	7	57	9	11	0	16
s	28	47	9	2	0	15
v	20	33	13	14	0	20

Horisontell procent.

Tabell 12 forts

År 1998	USA					
	...bidrar väsentligt till	...bidrar i någon mån till	...saknar betydelse för	...utgör visst problem för	...utgör allvarligt problem för	saknar uppfattning
Samtliga	29	37	17	6	2	9
KÖN						
män	33	38	19	3	1	6
kvinnor	24	36	16	8	2	13
ÅLDER						
18-24	21	36	28	7	2	7
25-29	18	44	18	9	3	8
30-39	28	39	15	7	2	9
40-49	31	41	15	6	2	6
50-64	37	32	16	5	1	10
65-70	29	40	18	0	0	13
71-74	17	35	14	0	3	30
UTBILDNING						
låg	26	36	19	2	2	15
medel	30	37	16	6	3	10
hög	29	39	17	8	1	6
BOSTADS-ORT						
storstäder	25	44	16	8	1	5
större orter	35	32	22	6	2	2
övriga stora orter	33	37	15	4	2	9
mindre orter/landsbygd	26	37	17	5	2	14
POLITISK SYMPATI						
c	22	41	16	17	0	4
fp lib	40	27	11	15	0	6
kd	28	30	19	5	0	17
m	40	39	11	4	2	3
mp	20	38	14	14	5	9
s	28	41	20	3	1	7
v	22	28	27	5	7	11

Horisontell procent.

Tabell 12 forts

År 1998	Ryssland					
	...bidrar väsentligt till	...bidrar i någon mån till	...saknar betydelse för	...utgör visst problem för	...utgör allvarigt problem för	saknar uppfattning
Samtliga	9	17	19	34	10	11
KÖN						
män	8	17	23	36	11	5
kvinnor	10	16	16	32	9	17
ÅLDER						
18-24	11	14	30	28	6	11
25-29	8	19	19	34	9	11
30-39	11	19	16	33	9	12
40-49	7	20	16	40	8	7
50-64	11	14	19	35	13	8
65-70	2	13	23	31	15	16
71-74	0	9	18	29	12	32
UTBILDNING						
låg	6	13	20	32	11	19
medel	7	21	24	28	7	12
hög	12	15	41	12	5	0
BOSTADS-ORT						
storstäder	10	13	13	48	13	4
större orter	10	17	28	33	6	6
övriga stora orter	12	19	18	29	10	11
mindre orter/landsbygd	6	17	21	30	11	15
POLITISK SYMPATI						
c	12	7	11	62	8	0
fp lib	14	15	10	38	14	9
kd	13	19	20	25	10	13
m	11	15	18	38	14	4
mp	19	17	18	30	5	11
s	8	17	19	38	7	12
v	4	20	22	30	11	14

Horisontell procent.

Tabell 13 Uppfattning om olika organisationers och länders betydelse för fred och säkerhet i vårt närområde åren 1996-1998

organisation /land	år	...bidrar väsentligt till	...bidrar i någon mån till	...saknar betydelse för	...utgör visst problem för	...utgör allvarligt problem för	saknar uppfattning
FN	1996	16	60	18	2	0	4
	1997	20	51	18	1	0	9
	1998	30	50	14	2	0	5
EU	1996	10	39	26	13	5	7
	1997	16	40	25	6	2	11
	1998	24	39	21	7	1	7
NATO	1996	21	40	15	5	1	17
	1997	24	38	13	5	1	19
	1998	28	39	10	4	1	18
USA	1996	26	41	16	9	2	7
	1997	22	39	22	5	1	11
	1998	29	37	17	6	2	9
Ryssland	1996	4	15	24	40	10	7
	1997	4	19	30	30	6	11
	1998	9	17	19	34	10	11

Horisontell procent.

Tabell 14 Upplevelse av Ryssland som ett hot mot Sverige

Fråga: Anser Du att Ryssland utgör ett hot mot vårt land? Främst på vilket sätt då?

År	1996	1997	1998		
	samtliga	samtliga	män	kvinnor	samtliga
Samtliga	1071	862	452	423	875
nej, utgör inget hot ¹	51	62	63	52	57
saknar uppfattning – kan inte besvara frågan ¹	3	3	3	11	7
Samtliga som anser att Ryssland utgör ett hot mot vårt land ²	500	294	144	154	298
ja, militärt hot (återupprustning, koncentration av krigsmateriel, förband etc)	24	22	20	14	17
ja, export av vapen, krigsmateriel	-	1	1	1	1
ja, bristande kontroll av (fd Sovjetiska) kärnvapen)	-	9	5	8	6
ja, risk för konflikt mellan Ryssland och andra Östersjöstater ("nyimperialism")	2	6	5	5	5
ja, risk för flyktingströmmar, okontrollerade folkvandringar, "migration"	5	8	15	5	10
ja, (ekonomisk) brottslighet, maffia, pengar "tvättas" här	17	18	18	16	17
ja, smuggling hit (droger, vapen, människor)	1	1	4	2	3
ja, bristfälliga kärnkraftverk, kärnkraftanläggningar	9	6	5	10	8
ja, miljöförstöring, andra miljöhot (allmänt)	18	7	2	3	3
ja, Rysslands sönderfall (ekonomiskt, politiskt), kollaps	22	12	24	27	26
ja, om sovjetstaten återupprättas	2	0	1	3	2
ja, annat hot	1	9	9	6	7

Vertikal procent. 1: Procenten beräknad på samtliga tillfrågade. 2: Procenten beräknad på dem som upplever Ryssland som ett hot

Tabell 15 Upplevelse av andra hot mot Sverige

Fråga: Upplever Du att det finns något annat som påtagligt hotar vårt land? I så fall, i främsta hand vad?

År ³	1996	1997	1998		samtliga
	samtliga	samtliga	män	kvinnor	
Samtliga	1071	862	452	423	875
nej ¹	36	38	35	30	34
saknar uppfattning – kan inte besvara frågan ¹	2	11	15	21	18
Samtliga som upplever hot mot Sverige ²	665	432	222	205	427
pågående militära konflikter i världen, militär upprustning, vapenarsenal-/teknologi, spridning av kärnvapen, "hotet"	3	1	3	12	7
ekonomiska utvecklingen i forna Östeuropa	1	2	2	1	2
befolkningsförflyttningar, folkvandringar, flyktingströmmar	3	3	3	0	2
bristfälliga kärnkraftverk i vår närhet	6	10	5	7	6
(andra) miljöhot/miljöförstöring i världen (ozonlager, regnskogar, vatten, nedsmutsning)	16	22	11	15	13
energi/energiproblem i världen (kärnkraft, -lagring)	0	1	0	3	1
jordens överlevnad, försörjning, befolkningstillväxt, fattigdom, svält	0	1	0	3	1
motsättning mellan fattiga-rika konflikt, nord-syd konflikt	0	0	1	0	0
våld mot oskyldiga, terror, terrorism	2	4	10	6	8
rasism	6	3	0	5	3
internationell brottslighet, maffia med förgreningar i Sverige	12	5	8	7	8
droger, narkotika, smuggling till Sverige	6	2	2	3	2
risk för etnisk splittring/motsättning i samhället (invandrare, invandring)	2	5	8	5	7
risk för etniska konflikter mellan grupper i Sverige	-	1	1	0	1
risk för splittring/motsättning i samhället mellan generationer	0	0	0	0	0
risk för klass skillnader i samhället, ekonomiskt skiktning 2/3-samhälle, utbildnings-/inkomstklyftor	1	1	1	0	1
uppluckring av normer och värden i samhället ("sönderfall")	3	0	0	1	1
risk att Sveriges nationella identitet försvinner i EU	4	1	0	0	1
negativa politiska/ekonomiska/säkerhetspolitiska följder som följd av medlemskapet i EU (allmänt)	4	4	6	4	5
arbetslösheten (generellt), sysselsättningsläget i Sverige, industriell utarmning	11	7	2	3	3
arbetslöshet bland ungdom	1	-	-	-	-
hotad välfärd, social nedrustning, "vi har inte råd" (allmänt)	2	3	2	0	1
Sveriges ekonomi, budgetunderskott, "skuldfälla", handelsbalans, statens finanser	8	6	7	2	5
skatter, skattetryck	0	0	1	0	1
politikens/politikernas oförmåga att hantera en ständig förändrad verklighet/dagens problem	2	3	2	0	1
avstånd politiker-väljare, misstro, "skendemokrati", "affärer", "konstitutionell kris"	3	0	1	0	0
annat	3	15	23	17	20

Vertikal procent. 1: Procenten beräknad på samtliga tillfrågade. 2: Procenten beräknad på dem som upplever andra hot mot Sverige. 3: För jämförelser med tidigare år, se Opinion 96.

Tabell 16 Upplevd risk för storkrig i Europa

Fråga: Hur stora tror Du riskerna är för att det som händer i världen idag kan leda till ett krig i stora delar av Europa?

År 1998	mycket stora	ganska stora	ganska små	mycket små	inga alls	vet inte
Samtliga	4	28	47	16	2	3
<i>KÖN</i>						
män	4	19	49	23	4	2
kvinnor	4	37	46	9	1	4
<i>ÅLDER</i>						
18-24	4	27	31	28	6	4
25-29	2	17	55	21	6	0
30-39	4	22	55	16	1	2
40-49	2	34	49	12	1	1
50-64	5	30	43	16	2	4
65-70	4	29	55	8	0	4
71-74	9	36	36	5	0	14
<i>UTBILDNING</i>						
låg	7	31	44	10	2	7
medel	4	28	47	16	3	2
hög	2	26	50	20	2	1
<i>BOSTADS-ORT</i>						
storstäder	2	24	54	17	3	1
större orter	4	29	41	22	3	2
övriga stora orter	3	30	48	15	1	2
mindre orter/landsbygd	5	29	44	15	2	4
<i>POLITISK SYMPATI</i>						
c	0	15	54	31	0	0
fp lib	6	25	57	11	2	0
kd	5	28	40	18	0	8
m	5	23	51	16	3	2
mp	0	35	50	13	0	2
s	3	25	52	17	1	2
v	6	33	46	8	4	2

Horisontell procent.

Tabell 17 Upplevd risk för ett storkrig i Europa åren 1980-1985, 1987-1995 och 1998

Fråga: Hur stora tror Du riskerna är för att oroligheterna i världen idag skall vidgas till en storkonflikt i vilken Europa dras in? (1965-1985, 1991 jan)

Hur stora tror Du riskerna är för att oroligheterna i världen idag, inom en tio-årsperiod, skall vidgas till en militär konflikt i vilken stora delar av Europa dras in? (1987-1990)

Hur stora tror Du riskerna är för att det som händer i världen idag skall leda till ett storkrig i Europa? (1991)

Hur stora tror Du riskerna är för att det som händer i världen idag skall leda till ett krig i stora delar av Europa? (1992-1994)

Hur stora tror Du riskerna är för att det som händer i världen idag kan leda till ett krig i stora delar av Europa? (1995, 1997-1998)

År	mycket stora	ganska stora	ganska små	mycket små	inga alls	vet inte	vägt antal intervjuer
1980	11	43	36	6	-	5	
1981	14	54	26	3	-	3	
1982	14	51	29	3	-	3	
1983	11	49	33	5	-	3	
1984	10	41	39	5	-	5	
1985	7	32	43	9	-	9	
1987	3	27	42	17	5	7	
1988	2	19	49	18	7	6	
1989	3	19	45	22	6	5	
1990	7	28	39	17	4	5	
1991 jan	9	33	40	14	4	1	1011
1991	2	14	48	27	6	3	
1992	3	23	46	23	6	0	
1993	4	25	45	21	6	1	
1994	2	21	57	15	2	2	
1995	5	34	47	10	2	2	
1997	2	20	47	22	5	3	
1998	4	28	47	16	2	3	

Horisontell procent

Tabell 18 Upplevd risk för ett storkrig i Europa. Andelen som upplever riskerna som stora respektive som mycket små eller som inga alls åren 1992-1995 och 1997-1998

År	mycket/ganska stora						mycket små/inga alls					
	1992	1993	1994	1995	1997	1998	1992	1993	1994	1995	1997	1998
Samtliga	26	29	23	39	22	32	29	26	17	12	27	18
<i>KÖN</i>												
män	17	21	17	28	15	23	38	34	26	18	39	27
kvinnor	33	35	30	49	29	41	20	17	10	7	17	10
<i>ÅLDER</i>												
18-24	21	27	24	27	12	31	43	24	25	21	32	34
25-29	16	28	23	27	15	19	38	38	19	23	41	27
30-39	25	22	20	38	21	26	26	27	22	10	34	17
40-49	22	30	24	42	23	36	26	22	14	10	27	13
50-64	31	30	25	44	25	35	24	21	14	10	21	18
65-70	36	37	31	56	29	34	32	25	8	3	25	8
<i>UTBILDNING</i>												
grund-, folkskola	31	34	24	49	24	38	27	23	17	7	24	12
fackskola			24						16			
gymnasium	25	32	23	35	21	32	27	23	23	15	30	19
högskola, universitet	20	18	23	35	22	28	33	30	15	15	28	22
<i>BOSTADS-ORT</i>												
storstäder	19	25	22	31	23	26	26	30	22	12	22	20
övriga större orter	26	29	23	38	21	34	31	29	23	11	31	25
övriga medel-/stora orter		28	22	38	24	33		21	17	14	25	16
mindre orter/landsbygd	28	30	27	42	19	34	28	25	12	11	32	17
<i>POLITISK SYMPATI</i>												
c	16	33	40	37	14	15	33	27	11	18	20	31
fp lib	19	18	20	24	16	31	32	24	19	13	25	13
kd	37	39	36	68	26	33	21	23	12	10	22	18
m	18	24	22	40	20	28	37	32	20	15	32	19
mp				29	17	35				18	14	13
nd	32	43	-	-	-	-	26	26	-	-	-	-
s	29	30	21	41	23	28	25	22	18	11	27	18
v	22	14	22	24	25	39	23	31	27	12	17	12

Procent. För åren 1989-1992 se *Opinion 92*.

Tabell 19 Uppfattning om den framtida militära situationen i Sveriges närhet åren 1986 och 1989-1996 och 1997-1998.

Fråga: Om Du tänker på Sverige en tio-femton år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär lika hotfull jämfört med idag? (1986, 1989-1990)

Om du tänker på Sverige några år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär lika hotfull jämfört med idag? (1991, 1992 feb, maj)

Om Du tänker på Sverige några år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär densamma som idag? (1992 sept-1995)

Om Du tänker på Sverige tio år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär densamma som idag? (1997)

Om Du tänker tio år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär densamma som idag? (1998)

År	mer hotfull	mindre hotfull	ungefär lika hotfull/densamma som idag	vet inte	vägt antal intervjuer
1986	28	7	56	9	
1989	14	13	66	7	
1990	10	21	62	7	
1991	10	27	57	5	
1992 feb	13	32	53	3	527
1992 maj	26	22	59	3	1012
1992 sept	14	14	71	0	
1993	17	13	69	1	
1994	13	11	73	3	
1995	21	8	67	4	
1997	11	15	68	5	
1998	14	13	65	7	

Horisontell procent

Tabell 20 Uppfattning om den framtida militära situationen i Sveriges närhet

Fråga: Om du tänker tio år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär densamma som idag?

År 1998	mer hotfull	mindre hotfull	ungefär densamma som idag	vet inte	antal intervjuer
Samtliga	14	13	65	7	
KÖN					
män	13	19	62	6	
kvinnor	15	8	68	8	
ÅLDER					
18-24	11	17	70	2	
25-29	8	14	72	5	
30-39	16	17	62	6	
40-49	15	11	68	6	
50-64	18	13	62	7	
65-70	9	6	73	11	
71-74	13	11	45	31	
UTBILDNING					
låg	12	7	69	12	
medel	18	11	66	5	
hög	13	19	63	5	
BOSTADS-ORT					
storstäder	10	14	69	7	
större orter	15	13	67	5	
övriga stora orter	16	17	59	8	
mindre orter/landsbygd	15	11	66	7	
POLITISK SYMPATI					
c	7	10	78	4	
fp lib	9	8	73	9	
kd	19	19	53	9	
m	19	17	61	3	
mp	6	9	73	13	
s	12	13	69	5	
v	17	9	70	4	
CIVILOMRÅDE					
syd	16	14	64	6	369
mitt	14	13	64	9	413
nord	12	13	75	1	93

Horisontell procent.

Tabell 21 Andelen som tror att den militära situationen i Sveriges närhet kommer att bli mer hotfull framöver åren 1990-1995 och 1997-1998.

År	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1997	1998
Samtliga	10	10	14	17	13	21	11	14
<i>KÖN</i>								
män	6	8	11	14	13	20	11	13
kvinnor	15	12	17	20	14	21	11	15
<i>ÅLDER</i>								
18-24	15	14	14	21	12	12	6	11
25-29	14	6	11	17	10	17	9	8
30-39	12	10	14	20	18	23	9	16
40-49	9	11	18	18	11	22	12	15
50-64	9	9	11	16	16	21	12	18
65-70	7	8	16	17	12	41	14	9
<i>UTBILDNING</i>								
grund-, folkskola	9	11	14	14	9	24	14	12
fackskola		8			10			
gymnasium	12	10	14	18	13	14	11	18
högskola, universitet	10	9	14	19	23	24	9	13
<i>BOSTADSORT</i>								
storstäder	9	10	13	23	13	21	14	10
övriga större orter	10	9	15	14	15	29	15	15
övriga medel-/stora orter		11		15	12	18	11	16
mindre orter/landsbygd	19	9	12	17	15	19	8	15
<i>POLITISK SYMPATI</i>								
c	12	11	9	15	27	16	19	7
fp lib	4	11	6	13	16	10	11	9
kd	-	10	26	31	27	39	23	19
m	8	7	13	19	20	30	9	19
mp						27	7	6
nd	-	14	13	24	-	-	-	-
s	10	11	17	16	10	13	11	12
v	13	8	17	2	21	23	14	17

Procent. För 1989 se Opinion 95

INTRESSE FÖR OCH KUNSKAP OM UTRIKES- OCH FÖRSVARSPOLITIK

Tabell 22 Uppfattning om eget intresse för frågor som rör Sveriges utrikes- och försvarspolitik

Fråga: Hur intresserad är Du av frågor som rör Sveriges utrikes- och försvarspolitik?

År 1998	mycket intresserad	ganska intresserad	inte särskilt intresserad	inte alls intresserad	vet inte
Samtliga	9	43	39	8	0
<i>KÖN</i>					
män	15	49	32	4	0
kvinnor	4	37	47	12	1
<i>ÅLDER</i>					
18-24	10	39	42	8	1
25-29	5	44	43	9	0
30-39	7	41	43	10	0
40-49	9	45	39	6	0
50-64	14	45	33	6	0
65-70	5	48	39	8	0
71-74	6	34	43	14	3
<i>UTBILDNING</i>					
låg	5	37	44	13	1
medel	7	40	44	9	0
hög	14	49	32	4	0
<i>BOSTADS-ORT</i>					
storstäder	15	44	34	7	1
större orter	9	48	36	6	0
övriga stora orter	12	46	34	8	0
mindre orter/landsbygd	5	40	46	8	1
<i>POLITISK SYMPATI</i>					
c	4	69	27	0	0
fp lib	12	47	37	4	0
kd	9	41	42	9	0
m	18	47	30	6	0
mp	8	45	44	3	0
s	8	45	40	7	0
v	6	48	40	7	0

Horisontell procent.

Tabell 23 Intresse för och kunskap i utrikes- och försvarspolitiska frågor åren 1986-1990, 1993-1995, 1996, 1997 och 1998

Fråga: Hur intresserad är Du av frågor som rör Sveriges utrikes- och försvarspolitik? (1986--1995, 1998)

Hur pass välinsatt tycker Du att Du är i frågor som rör Sveriges utrikes- och försvarspolitik? (1996)

Hur pass informerad tycker Du att Du personligen är i frågor som rör Sveriges utrikes- och försvarspolitik? (1997)

År	mycket intresserad/ välinsatt välinformerad	ganska intresserad/ välinsatt välinformerad	inte särskilt intresserad/ välinsatt ganska oinformerad	inte alls intresserad/ välinsatt helt oinformerad	saknar uppfattning
1986	15	46	29	9	1
1987	15	43	34	7	1
1988	12	43	38	6	1
1989	14	41	37	8	0
1990	13	45	36	5	1
1993	12	48	32	9	0
1994	9	45	38	8	0
1995	12	48	34	6	0
1996	3	33	49	15	0
1997	3	37	47	12	1
1998	9	43	39	8	0

Horisontell procent

INSTÄLLNING I SKILDA SÄKERHETSPOLITISKA FRÅGOR

Tabell 24 Inställning till FNs fredsframtvigande insatser.

Fråga: Förenta Nationerna, FN, har länge försökt att säkra freden på olika håll i världen genom att till oroshärddar sända militär personal som dock inte själva deltar i pågående krigshandlingar. Men på senare år har FN också tillgripit direkta krigshandlingar för att återställa fred och säkerhet, t ex Gulfkriget, i Somalia och Bosnien. Tycker Du att det är rätt eller fel att FN ingriper med militärt våld i denna typ av stridigheter? (1993-1998)

År 1998	rätt	fel	vet inte
Samtliga	75	15	9
Samtliga 1997	71	19	10
Samtliga 1996	75	17	8
Samtliga 1995	80	14	6
Samtliga 1994	77	17	6
Samtliga 1993	76	23	1
KÖN			
män	85	9	6
kvinnor	64	22	14
ÅLDER			
18-24	76	19	5
25-29	72	19	10
30-39	75	18	7
40-49	77	15	8
50-64	80	10	10
65-70	64	17	19
71-74	54	15	20
UTBILDNING			
låg	67	15	18
medel	79	14	7
hög	76	18	6
BOSTADS-ORT			
storstäder	76	21	4
större orter	85	8	7
övriga stora orter	74	15	11
mindre orter/landsbygd	72	16	12
POLITISK SYMPATI			
c	87	9	4
fp lib	82	12	6
kd	72	22	6
m	87	7	6
mp	47	48	5
s	80	10	9
v	62	29	8

Horisontell procent.

Tabell 25 Inställning till att sända en svensk militärstyrka till forna Jugoslavien

Fråga: Sverige har, som Du säkert vet, beslutat att på begäran av FN sända en fredsbevarande militär styrka till forna Jugoslavien. Risk finns för att svenskarna kan komma att dras in i direkta stridshandlingar. Tycker Du att det är ett riktigt eller ett felaktigt beslut av Sverige att skicka dit dessa soldater? (1993-1996)

Sverige har på begäran av FN sänt militära förband utomlands, t ex till Bosnien, som där ställs under FNs ledning. Risk finns för att svenskarna kan dras in i direkta stridshandlingar. Tycker Du att det är ett riktigt eller ett felaktigt beslut att skicka dit dessa soldater under sådana förhållanden? (1997-1998)

År 1998	riktigt beslut	felaktigt beslut	vet inte
Samtliga	75	17	8
Samtliga 1997	71	20	9
Samtliga 1996	78	17	5
Samtliga 1995	76	18	6
Samtliga 1994	76	18	6
Samtliga 1993	72	28	1
<i>KÖN</i>			
män	85	11	4
kvinnor	65	22	17
<i>ÅLDER</i>			
18-24	77	20	2
25-29	78	18	4
30-39	76	15	9
40-49	76	16	7
50-64	77	12	10
65-70	63	23	14
71-74	54	27	19
<i>UTBILDNING</i>			
låg	60	26	14
medel	80	14	6
hög	80	13	7
<i>BOSTADS-ORT</i>			
storstäder	78	16	6
större orter	82	12	6
övriga stora orter	74	17	9
mindre orter/landsbygd	72	18	9
<i>POLITISK SYMPATI</i>			
c	71	29	0
fp lib	82	16	12
kd	72	20	8
m	85	10	4
mp	64	29	7
s	77	14	9
v	61	31	8

Horisontell procent.

Tabell 26 Medlemskap i NATO eller alliansfrihet?

Fråga: Försvarsalliansen NATO förbereder anslutning av nya europeiska medlemmar. Om Du fick bestämma – tycker Du att Sverige skall söka fullt medlemskap i NATO eller skall vi hålla fast vid alliansfriheten? (1997-1998)

År 1998	söka fullt medlemskap	hålla fast vid alliansfriheten	vet inte
Samtliga	25	59	15
Samtliga 1997	24	60	15
KÖN			
män	34	57	9
kvinnor	17	61	22
ÅLDER			
18-24	23	67	11
25-29	19	65	16
30-39	25	61	14
40-49	18	66	16
50-64	36	49	14
65-70	22	63	16
71-74	18	49	34
UTBILDNING			
låg	18	61	21
medel	25	62	14
hög	31	56	13
BOSTADS-ORT			
storstäder	33	55	12
större orter	32	56	12
övriga stora orter	22	63	14
mindre orter/landsbygd	21	62	17
POLITISK SYMPATI			
c	11	73	15
fp lib	30	47	23
kd	23	56	20
m	48	41	11
mp	11	75	14
s	18	72	10
v	15	72	12
CIVILOMRÅDE			
Syd	27	56	17
Mitt	26	59	15
Nord	17	73	9

Horisontell procent

Tabell 27 Skäl till att söka fullt medlemskap i NATO

Fråga: Vilken är den främsta orsaken till Din uppfattning?

	1997	1998		
	totala	män	kvinnor	totala
Totala ¹	205	154	71	225
Skäl:				
gemensam säkerhet	49	45	45	45
Sverige kan inte isolera sig säkerhetspolitiskt	17	15	14	15
vi har för knappa militära resurser för att ensamma kunna försvara oss	23	30	22	27
annat	9	7	14	10
kan inte motivera uppfattningen	2	3	5	3

Horisontell procent. 1: Procenten beräknad på dem som önskar att Sverige söker fullt medlemskap i NATO.

Tabell 28 Inställning till ett framtida fördjupat utrikes- och säkerhetspolitiskt samarbete inom EU i riktning mot ett framtida gemensamt försvar.

Fråga: Inom den Europeiska Unionen (EU) diskuterar medlemsstaterna en fördjupning av det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet i riktning mot ett framtida gemensamt försvar. Är Du i huvudsak för att Sverige medverkar i en sådan utveckling eller är Du i huvudsak emot?

År 1998	är i huvudsak för	är i huvudsak emot ¹	saknar uppfattning
Samtliga	46	39	14
<i>KÖN</i>			
män	56	33	10
kvinnor	36	44	19
<i>ÅLDER</i>			
18-24	43	45	12
25-29	40	48	12
30-39	52	39	9
40-49	43	40	17
50-64	52	33	15
65-70	40	32	28
71-74	33	47	21
<i>UTBILDNING</i>			
låg	37	39	24
medel	51	35	14
hög	49	42	9
<i>BOSTADS-ORT</i>			
storstäder	58	35	7
större orter	55	40	5
övriga stora orter	44	37	19
mindre orter/landsbygd	39	42	19
<i>POLITISK SYMPATI</i>			
c	47	38	16
fp lib	58	35	7
kd	45	43	11
m	74	20	6
mp	28	61	11
s	46	42	13
v	20	69	12
<i>CIVILOMRÅDE</i>			
Syd	49	37	15
Mitt	47	39	14
Nord	36	46	17

Horisontell procent. 1. Svaret inkluderar uttryck för att Sverige skall gå ur EU

Tabell 29 Sätt Sverige bör engagera sig på i Östersjöområdet

Fråga: På senare tid har diskussioner förts på vilket sätt Sverige kan engagera sig i Östersjöområdet och då särskilt i Estlands, Lettlands och Litauens utveckling. Tycker Du att Sverige skall engagera sig i de Baltiska staternas framtid? Inom vilket eller vilka områden skall medverkan i så fall ske?
Tycker du att engagemanget skall avse... (1996-1998)

År 1998	År för engagemang		...insatser på miljöområdet			
	%	n	ja	nej	kanske/ kanske inte	vet inte
Samtliga	72 ¹	628	94 ²	3	2	1
Samtliga 1997	78 ¹	667	96 ²	3		2
Samtliga 1996	82 ¹	875	98 ²			
KÖN						
män	78		95	2	2	1
kvinnor	64		93	3	3	1
ÅLDER						
18-24	65		92	5	3	0
25-29	72		89	3	6	3
30-39	71		96	2	2	0
40-49	77		96	2	1	1
50-64	74		94	2	2	2
65-70	71		94	4	0	2
71-74	56		96	0	4	0
UTBILDNING						
låg	61		95	2	1	1
medel	73		94	3	2	2
hög	78		94	3	3	1
BOSTADS- ORT						
storstäder	78		94	3	2	1
större orter	79		91	3	5	1
övriga stora orter	76		97	1	1	3
mindre orter/landsbygd	72		95	3	2	2
POLITISK SYMPATI						
c	77		100	0	0	0
fp lib	84		89	0	9	2
kd	79		96	2	2	0
m	77		93	3	2	2
mp	80		100	0	0	0
s	75		95	3	1	1
v	63		94	2	4	0

Horisontell procent. 1: Procenten beräknad på samtliga tillfrågade. 2: Genomgående beräknad på dem som anser att Sverige skall engagera sig i Baltikum.

Tabell 29 forts

År 1998	...hjälp till demokratiutveckling			
	ja	nej	kanske/kanske inte	vet inte
Samtliga	78 ¹	13	6	3
Samtliga 1997	75 ¹	18		7
Samtliga 1996	86 ¹			
KÖN				
män	76	16	6	2
kvinnor	80	11	7	3
ÅLDER				
18-24	76	8	12	3
25-29	75	19	4	2
30-39	78	13	7	2
40-49	78	13	4	5
50-64	77	14	6	2
65-70	77	15	6	1
71-74	94	6	0	0
UTBILDNING				
låg	76	14	6	3
medel	72	17	7	4
hög	83	10	6	1
BOSTADS- ORT				
storstäder	87	7	3	3
större orter	75	14	8	3
övriga stora orter	78	14	6	2
mindre orter/landsbygd	74	17	7	2
POLITISK SYMPATI				
c	85	15	0	0
fp lib	81	14	4	0
kd	87	6	7	0
m	73	17	7	3
mp	85	8	7	0
s	82	10	6	3
v	75	13	9	4

Horisontell procent. 1: se punkt 2, miljöområdet

Tabell 29 forts

År 1998	...tekniskt bistånd			
	ja	nej	kanske/kanske inte	vet inte
Samtliga	90 ¹	4	3	2
Samtliga 1997	92 ¹	5		3
Samtliga 1996	90			
KÖN				
män	93	3	3	1
kvinnor	86	5	4	4
ÅLDER				
18-24	84	14	1	1
25-29	84	7	3	6
30-39	93	1	4	1
40-49	89	3	6	2
50-64	93	3	3	2
65-70	89	4	2	5
71-74	92	0	8	0
UTBILDNING				
låg	86	4	5	5
medel	88	6	3	2
hög	93	3	3	1
BOSTADS-ORT				
storstäder	94	4	0	2
större orter	88	6	5	1
övriga stora orter	88	5	5	2
mindre orter/landsbygd	89	3	5	3
POLITISK SYMPATI				
c	90	10	0	0
fp lib	91	3	6	0
kd	100	0	0	0
m	95	4	1	0
mp	94	3	3	0
s	87	5	6	3
v	84	6	6	4

Horisontell procent . 1: se punkt 2, miljöområdet

Tabell 29 forts

År 1998	...ekonomiskt bistånd			
	ja	nej	kanske/kanske inte	vet inte
Samtliga	53 ¹	25	20	2
Samtliga 1997	56 ¹	34		10
Samtliga 1996	63 ¹			
<i>KÖN</i>				
män	52	26	20	2
kvinnor	54	23	20	2
<i>ÅLDER</i>				
18-24	38	31	30	2
25-29	54	30	13	3
30-39	56	25	19	1
40-49	59	23	16	2
50-64	52	23	21	4
65-70	50	27	22	2
71-74	61	10	28	0
<i>UTBILDNING</i>				
låg	52	10	25	3
medel	54	24	19	3
hög	52	27	19	1
<i>BÖSTADS-ORT</i>				
storstäder	56	23	19	3
större orter	55	26	19	0
övriga stora orter	59	20	18	3
mindre orter/landsbygd	47	28	23	3
<i>POLITISK SYMPATI</i>				
c	45	20	31	4
fp lib	60	25	15	0
kd	49	24	15	2
m	51	29	19	1
mp	45	20	32	3
s	64	20	15	2
v	57	22	19	2

Horisontell procent. 1: se punkt 2, miljöområdet

Tabell 29 forts

År 1998	..militärt bistånd			
	ja	nej	kanske/kanske inte	vet inte
Samtliga	13 ¹	73	10	3
Samtliga 1997	16 ¹	76		7
Samtliga 1996	15 ¹			
KÖN				
män	16	69	12	3
kvinnor	10	78	8	4
ÅLDER				
18-24	12	77	11	1
25-29	13	75	9	3
30-39	11	83	3	2
40-49	9	76	13	3
50-64	20	63	12	5
65-70	9	75	14	2
71-74	14	57	15	14
UTBILDNING				
låg	14	72	9	6
medel	14	69	13	4
hög	13	76	8	2
BOSTADS-ORT				
storstäder	13	78	7	3
större orter	16	73	10	2
övriga stora orter	19	65	12	5
mindre orter/landsbygd	10	75	11	4
POLITISK SYMPATI				
c	4	87	4	4
fp lib	12	72	14	2
kd	9	75	11	5
m	20	67	10	3
mp	3	86	8	3
s	13	72	11	4
v	16	74	10	0

Horisontell procent. 1: se punkt 2, miljöområdet

Tabell 30 Uppfattning vad gäller omfattningen på ett eventuellt svenskt militärt bistånd till Baltikum.

Fråga: När det gäller ett eventuellt svenskt militärt bistånd till Baltikum – hur omfattande anser Du det åtagandet bör vara? Tycker du att Sverige t ex skall...

- a) medverka till utbildning av baltisk personal för fredsbevarande operationer i FNs regi?
- b) medverka allmänt i utbildning av baltiska soldater och officerare för deras eget försvar?
- c) överföra enklare vapen och militär utrustning till balterna?
- d) exportera kvalificerade vapen och militär utrustning till balterna?
- e) ge säkerhetspolitiska garantier om svenskt aktivt militärt deltagande på deras sida om de skulle angripas av ett annat land

a) medverka till utbildning av baltisk personal för fredsbevarande operationer i FNs regi?

År 1998	ja	nej	kanske/kanske inte	saknar uppfattning
Samtliga	64	18	9	9
<i>KÖN</i>				
män	73	17	8	3
kvinnor	55	20	10	15
<i>ÅLDER</i>				
18-24	55	27	15	4
25-29	68	17	4	11
30-39	71	13	10	7
40-49	64	20	9	7
50-64	64	19	6	10
65-70	59	20	9	13
71-74	54	12	9	24
<i>UTBILDNING</i>				
låg	58	20	7	15
medel	64	16	11	9
hög	68	19	8	4
<i>BOSTADS- ORT</i>				
största städer	72	17	7	4
större orter	64	22	5	9
övriga stora orter	66	16	9	10
mindre orter/landsbygd	60	20	10	10
<i>POLITISK SYMPATI</i>				
c	56	15	21	8
fp lib	63	19	14	4
kd	64	18	8	10
m	72	16	7	4
mp	60	13	14	13
s	72	18	6	4
v	54	22	13	10
<i>CIVILOMRÅDE</i>				
syd	66	17	10	7
mitt	63	19	8	10
nord	61	19	10	10

Horisontell procent

Tabell 30 forts

b) medverka allmänt i utbildning av baltiska soldater och officerare för deras eget försvar?

År 1998	ja	nej	kanske/kanske inte	saknar uppfattning
Samtliga	23	59	8	9
<i>KÖN</i>				
män	31	55	10	5
kvinnor	16	63	7	14
<i>ÅLDER</i>				
18-24	13	71	10	6
25-29	21	65	5	9
30-39	21	63	8	8
40-49	17	62	11	10
50-64	31	53	8	7
65-70	26	52	7	15
71-74	34	26	10	29
<i>UTBILDNING</i>				
låg	26	48	9	17
medel	24	59	9	8
hög	21	67	7	6
<i>BOSTADS- ORT</i>				
storstäder	24	64	8	4
större orter	16	63	12	9
övriga stora orter	26	56	8	10
mindre orter/landsbygd	24	58	7	10
<i>POLITISK SYMPATI</i>				
c	22	61	13	4
fp lib	15	72	7	6
kd	23	60	5	12
m	28	57	11	3
mp	13	63	11	13
s	27	60	5	8
v	22	57	15	6
<i>CIVILOMRÅDE</i>				
syd	23	63	8	7
mitt	23	57	9	11
nord	24	54	9	12

Horisontell procent

Tabell 30 forts

c) överföra enklare vapen och militär utrustning till balterna?

År 1998	ja	nej	kanske/kanske inte	saknar uppfattning
Samtliga	18	68	5	9
<i>KÖN</i>				
män	28	61	6	5
kvinnor	7	76	4	13
<i>ÅLDER</i>				
18-24	8	83	6	3
25-29	14	74	3	10
30-39	17	70	4	9
40-49	14	69	8	8
50-64	25	63	4	7
65-70	24	62	1	13
71-74	14	50	7	28
<i>UTBILDNING</i>				
låg	19	64	4	13
medel	19	68	6	6
hög	16	72	5	8
<i>BOSTADS- ORT</i>				
storstäder	19	71	5	4
större orter	19	67	3	11
övriga stora orter	19	65	6	10
mindre orter/landsbygd	17	70	5	9
<i>POLITISK SYMPATI</i>				
c	18	65	13	17
fp lib	14	76	5	6
kd	13	77	4	6
m	31	58	4	6
mp	8	83	3	7
s	17	72	6	5
v	17	71	6	6
<i>CIVILOMRÅDE</i>				
syd	19	69	6	7
mitt	17	68	4	10
nord	17	68	4	9

Horisontell procent

Tabell 30 forts

d) exportera kvalificerade vapen och militär utrustning till balterna?

År 1998	ja	nej	kanske/kanske inte	saknar uppfattning
Samtliga	13	74	4	10
<i>KÖN</i>				
män	22	68	5	5
kvinnor	3	81	2	14
<i>ÅLDER</i>				
18-24	8	84	4	4
25-29	16	73	1	9
30-39	12	75	7	6
40-49	11	78	4	7
50-64	16	71	2	11
65-70	7	73	4	16
71-74	12	55	3	29
<i>UTBILDNING</i>				
låg	6	77	1	15
medel	13	77	5	5
hög	16	71	4	9
<i>BOSTADS- ORT</i>				
storstäder	16	75	4	5
större orter	9	76	4	10
övriga stora orter	18	67	3	11
mindre orter/landsbygd	9	78	3	9
<i>POLITISK SYMPATI</i>				
c	14	82	4	0
fp lib	16	76	0	8
kd	13	75	3	9
m	23	66	3	7
mp	0	89	4	7
s	9	82	0	8
v				
<i>CIVILOMRÅDE</i>				
syd	13	75	4	8
mitt	12	74	3	11
nord	16	74	3	7

Horisontell procent

Tabell 30 forts

- e) ge säkerhetspolitiska garantier om svenskt aktivt militärt deltagande på deras sida om de skulle angripas av ett annat land

År 1998	ja	nej	kanske/kanske inte	saknar uppfattning
Samtliga	9	69	9	13
<i>KÖN</i>				
män	9	75	9	7
kvinnor	10	63	8	19
<i>ÅLDER</i>				
18-24	11	68	15	7
25-29	7	78	4	11
30-39	7	75	7	10
40-49	9	70	9	12
50-64	12	67	7	15
65-70	7	60	12	21
71-74	8	45	16	30
<i>UTBILDNING</i>				
låg	9	60	8	23
medel	8	71	10	11
hög	10	73	8	9
<i>BOSTADS- ORT</i>				
storstäder	11	77	5	7
större orter	8	74	6	12
övriga stora orter	13	59	12	16
mindre orter/landsbygd	6	71	9	13
<i>POLITISK SYMPATI</i>				
c	4	81	3	11
fp lib	11	73	6	10
kd	1	71	12	16
m	10	75	11	4
mp	10	67	9	15
s	10	70	11	9
v	5	74	5	17
<i>CIVILOMRÅDE</i>				
syd	8	73	9	10
mitt	9	67	9	15
nord	12	65	9	14

Horisontell procent

Tabell 31 Uppfattning vad gäller omfattningen på ett eventuellt svensk militärt bistånd till Baltikum..

Fråga: När det gäller ett eventuellt svenskt militärt bistånd till Baltikum – hur omfattande anser Du det åtagandet bör vara? Tycker Du att Sverige t ex skall...

- a) medverka till utbildning av baltisk personal för fredsbevarande operationer i FNs regi?
- b) medverka allmänt i utbildning av baltiska soldater och officerare för deras eget försvar?
- c) överföra enklare vapen och militär utrustning till balterna?
- d) exportera kvalificerade vapen och vapensystem till balterna?
- e) ge säkerhetspolitiska garantier om svenskt aktivt militärt deltagande på deras sida om de skulle angripas av ett annat land?

Det militära biståndet bör omfatta...	Uppfattning bland dem som anser att svenskt engagemang i Baltikum skall avse militärt bistånd		Uppfattning bland samtliga tillfrågade	
	ja	nej	ja	nej
medverka till utbildning av baltisk personal för fredsbevarande operationer i FNs regi?				
1996	(n=131) 96	3	(n=1071) 78	11
1997	(n=108) 88	8	(n=862) ¹ 65	10
1998	(n=86) 95	0	(n=875) 64	18
medverka allmänt i utbildning av baltiska soldater och officerare för deras eget försvar?				
1996	78	11	39	43
1997	59	27	32	38
1998	80	15	23	59
överföra enklare vapen och militär utrustning till balterna?				
1996	55	28	21	61
1997	55	32	20	55
1998	59	31	18	68
exportera kvalificerade vapen och vapensystem till balterna?				
1996	37	41	17	5
1997	37	52	10	65
1998	37	54	13	74
ge säkerhetspolitiska garantier om svenskt aktivt militärt deltagande på deras sida om de skulle angripas av ett annat land?				
1996	31	40	13	64
1997	27	57	8	63
1998	27	57	9	69

Procent. 1: Avser extra mätning i november-december 1997

INSTÄLLNING I SKILDA FRÅGOR KRING FÖRSVARET

Tabell 32 Uppfattning om behovet av ett svenskt militärt försvar

Fråga: Anser Du att Sverige bör ha eller inte bör ha ett militärt försvar?

År 1998	bör absolut ha	bör nog ha	tveksamt om vi behöver	bör absolut inte ha	vet inte
Samtliga	71	19	7	2	1
KÖN					
män	75	17	5	2	1
kvinnor	66	21	9	2	2
ÅLDER					
18-24	66	22	8	4	1
25-29	72	18	6	0	1
30-39	72	18	2	2	0
40-49	63	23	10	3	1
50-64	77	14	6	3	1
65-70	75	18	6	0	2
71-74	66	28	3	0	3
UTBILDNING					
låg	69	21	6	2	2
medel	72	17	8	2	1
hög	71	20	7	2	1
BOSTADS-ORT					
storstäder	73	13	9	4	0
större orter	74	19	6	1	1
övriga stora orter	75	2	1	2	0
mindre orter/landsbygd	65	23	8	2	1
POLITISK SYMPATI					
c	67	29	4	0	0
fp lib	84	12	4	0	0
kd	68	19	9	4	0
m	87	10	1	1	1
mp	42	37	12	7	3
s	71	20	8	1	1
v	50	27	16	6	1
CIVILOMRÅDE					
syd	72	17	7	3	1
mitt	71	20	6	1	2
nord	65	23	10	2	0

Horisontell procent.

Tabell 33 Uppfattning om behovet av ett försvar/militärt försvar åren 1980-1985 och 1987-1998

Fråga: Som förhållandena är i världen idag, anser Du att vi bör ha eller inte ha ett försvar? (1979-1985)

Anser Du att förhållandena i världen idag är sådana att vi bör ha eller inte bör ha ett militärt försvar? (1987-1995)

Anser Du att Sverige bör ha eller inte bör ha ett militärt försvar? (1996-1998)

År	bör absolut ha	bör nog ha	tveksamt om vi behöver	bör absolut inte ha	vet inte
1980	57	29	6	5	3
1981	53	37	5	2	3
1982	64	27	6	2	2
1983	65	27	3	2	3
1984	71	22	3	2	2
1985	65	26	4	3	3
1987	59	32	4	2	3
1988	65	26	3	2	4
1989	59	30	6	2	2
1990	54	34	8	2	2
1991	56	29	9	4	2
1992 feb	38	40	18	3	1
1992 maj	39	42	17	2	0
1992 sept	53	28	14	4	0
1993	52	32	12	4	0
1994	48	33	16	2	1
1995	47	34	15	3	0
1996	60	30	7	2	0
1997	69	18	7	4	2
1998	71	19	7	2	1

Horisontell procent

Tabell 34 Andelen tveksamma respektive negativa till ett militärt försvar åren 1993-1998

År	tveksamma						negativa					
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Samtliga	12	16	15	7	7	7	4	2	3	2	4	2
<i>KÖN</i>												
män	10	16	13	7	5	5	5	3	2	2	4	2
kvinnor	13	17	16	7	8	9	4	2	4	2	3	2
<i>ÅLDER</i>												
18-24	12	22	18	7	8	8	3	4	3	3	3	4
25-29	10	16	18	9	7	6	5	1	4	3	7	0
30-39	11	21	16	10	9	6	4	3	4	4	4	2
40-49	16	15	14	11	7	10	6	2	3	2	4	3
50-64	11	14	13	4	5	6	5	1	3	1	3	3
65-70	10	13	8	2	6	6	3	1	0	0	3	0
<i>UTBILDNING</i>												
grund-, folkskola	13	15	13	4	5	6	5	2	1	1	5	2
fackskola		10						2				
gymnasium	8	14	16	6	7	8	3	2	4	2	4	2
högskola, universitet	14	23	15	10	8	7	6	2	4	3	3	2
<i>BOSTADS- ORT</i>												
storstäder	13	20	16	7	8	9	6	3	4	2	6	4
övriga större orter	7	13	11	11	4	6	5	2	6	2	4	1
övriga medel- /stora orter	15	16	18	7	10	2	4	3	3	2	2	1
mindre orter/landsbygd	10	17	13	6	5	8	3	0	2	3	3	2
<i>POLITISK SYMPATI</i>												
c	8	7	12	7	6	4	4	0	0	0	0	0
fp lib	15	14	21	5	9	4	2	3	5	0	9	0
kd	13	16	17	13	4	9	5	4	5	5	4	4
m	7	12	8	3	4	1	3	0	1	1	3	1
mp			23	20	12	12			10	4	13	7
nd	1						4					
s	14	15	13	6	8	8	5	2	4	2	3	1
v	23	40	42	15	10	16	16	12	5	10	11	6

Procent. För åren 1990-1992 se Opinion 92.

Tabell 35 Uppfattning om det militära försvarets huvuduppgifter

Fråga: I det senaste försvarsbeslutet anges fyra huvuduppgifter för det svenska militära försvaret. Dessa är...

- a) att kunna *möta ett väpnat angrepp* på vårt land,
- b) att kunna *freda våra gränser* mot militära intrång,
- c) att kunna delta i *internationella fredsfrämjande insatser*, och
- d) att kunna stödja det *civila svenska samhället* vid svåra nationella störningar i fred, t ex större olyckor, katastrofer, snöoväder, översvämningar.

Hur ser Du på det militära försvarets roll i samhället? Vilken av de fyra uppgifterna anser Du vara det viktigaste? Vilken kommer därefter? Vilken kommer i tredje hand? Den viktigaste uppgiften är...

År 1998	a	b	c	d	vet inte
Samtliga	20	27	13	28	11
KÖN					
män	24	30	12	27	8
kvinnor	16	24	15	30	15
ÅLDER					
18-24	20	18	14	33	15
25-29	14	20	13	38	14
30-39	22	29	15	26	8
40-49	22	25	16	29	8
50-64	22	32	13	24	9
65-70	13	27	8	32	20
71-74	11	31	8	26	24
UTBILDNING					
låg	17	28	10	29	15
medel	17	26	14	30	13
hög	24	27	15	27	7
BOSTADS- ORT					
storstäder	21	29	17	29	3
större orter	25	30	14	22	9
övriga stora orter	22	25	17	26	11
mindre orter/landsbygd	16	27	9	32	15
POLITISK SYMPATI					
c	16	31	21	27	5
fp lib	25	25	10	30	12
kd	22	30	9	28	11
m	32	32	12	22	3
mp	21	6	21	39	12
s	22	26	14	28	10
v	7	29	16	33	15
CIVILOMRÅDE					
syd	19	28	13	31	9
mitt	21	26	14	26	13
nord	17	29	14	28	12

Horisontell procent.

Tabell 36 Uppfattning om det militära försvarets huvuduppgifter

Fråga: I det senaste försvarsbeslutet anges fyra huvuduppgifter för det svenska militära försvaret. Dessa är...

- att kunna *möta ett väpnat angrepp* på vårt land,
- att kunna *freda våra gränser* mot militära intrång,
- att kunna delta i *internationella fredsfrämjande insatser*, och
- att kunna stödja det *civila svenska samhället* vid svåra nationella störningar i fred, t ex större olyckor, katastrofer, snöoväder, översvämningar.

Hur ser Du på det militära försvarets roll i samhället? Vilken av de fyra uppgifterna anser Du vara det viktigaste? Vilken kommer därefter? Vilken kommer i tredje hand?
Den viktigaste uppgiften är ...

År 1998	a	b	c	d
Samtliga	171	237	117	249
KÖN				
män	61	56	46	49
kvinnor	39	44	54	51
ÅLDER				
18-24	12	8	12	14
25-29	8	8	9	13
30-39	22	23	21	18
40-49	19	16	21	19
50-64	32	33	27	23
65-70	5	8	6	10
71-74	2	5	3	4
UTBILDNING				
låg	21	27	21	25
medel	29	33	35	36
hög	50	40	44	39
BOSTADS-ORT				
storstäder	22	22	26	21
större orter	19	17	15	12
övriga stora orter	23	20	27	18
mindre orter/landsbygd	34	40	28	47
POLITISK SYMPATI				
c	2	3	4	3
fp lib	6	5	4	6
kd	7	8	4	6
m	32	22	15	15
mp	5	1	8	6
s	30	26	29	27
v	3	9	9	9
övrigt/övriga	15	25	26	29
CIVILOMRÅDE				
syd	40	43	41	47
mitt	50	46	48	43
nord	9	11	11	43

Vertikal procent.

Tabell 37 Förtroende för Sveriges framgångsrika försvarsmöjligheter

Fråga: Om Sverige skulle bli anfallet hur stora möjligheter tror Du då att vi har att framgångsrikt försvara oss?

År 1998	mycket stora	ganska stora	ganska små	mycket små	inga alls	vet inte
Samtliga	2	18	42	24	10	5
<i>KÖN</i>						
män	2	21	39	21	10	6
kvinnor	2	14	44	26	10	4
<i>ÅLDER</i>						
18-24	6	21	36	24	8	4
25-29	2	22	39	22	8	6
30-39	2	21	37	28	7	6
40-49	1	12	44	27	12	4
50-64	1	15	45	19	13	6
65-70	1	23	51	14	7	3
71-74	0	18	30	33	11	8
<i>UTBILDNING</i>						
låg	1	17	44	23	10	5
medel	2	16	40	25	11	6
hög	2	20	41	23	9	5
<i>BOSTADS-ORT</i>						
storstäder	2	20	46	17	12	4
större orter	2	25	34	27	10	3
övriga stora orter	3	18	43	22	7	7
mindre orter/landsbygd	1	13	42	28	10	5
<i>POLITISK SYMPATI</i>						
c	8	21	38	25	4	4
fp lib	2	15	42	31	10	0
kd	0	19	41	24	11	6
m	1	16	45	25	11	2
mp	0	20	41	27	6	7
s	1	24	46	18	8	3
v	3	14	38	34	8	3
<i>CIVILOMRÅDE</i>						
syd	1	14	46	24	10	5
mitt	3	20	38	23	10	6
nord	2	21	43	24	8	1

Horisontell procent.

Tabell 38 Förtroende för Sveriges (framgångsrika) försvarsmöjligheter åren 1980-1998

Fråga: Om Sverige skulle bli indraget i ett krig – hur stora möjligheter tror Du då vi har att försvara oss? (1968-1986)

Sveriges försvars- och säkerhetspolitik bygger på tanken att en angripare endast kan sätta in en mindre del av sin krigsmakt mot oss. Om Sverige skulle bli anfallet – hur stora möjligheter tror Du då vi har att försvara oss? (1987-1990)

Sveriges försvars- och säkerhetspolitik bygger på tanken att en angripare endast kan sätta in en mindre del av sin krigsmakt mot oss. Om Sverige skulle bli anfallet – hur stora möjligheter tror Du då vi har att *framgångsrikt* försvara oss? (1991)

Om Sverige skulle bli anfallet – hur stora möjligheter tror Du då vi har att *framgångsrikt* försvara oss? (1992-1998)

År	mycket stora	ganska stora	ganska små	mycket små	inga alls	vet inte
1980	2	25	44	22	-	7
1981	2	26	51	16	-	4
1982	4	31	46	15	-	4
1983	3	24	47	23	-	4
1984	4	24	46	20	-	6
1985	3	25	44	22	-	6
1986	3	20	44	21	8	3
1987	2	20	47	20	4	6
1988	2	18	46	20	6	8
1989	2	20	48	19	6	4
1990	2	20	51	19	4	5
1991	2	26	42	16	5	9
1992	4	22	43	21	11	0
1993	4	27	40	21	8	1
1994	3	30	44	15	4	4
1995	2	26	47	14	5	5
1996	2	33	45	10	5	6
1997	2	19	41	23	10	5
1998	2	18	42	24	10	5

Horisontell procent

Tabell 39 Förtroende för Sveriges (framgångsrika) försvarsmöjligheter. Andelen som tror att möjligheterna är stora respektive mycket små eller inga alls åren 1993-1998.

År	mycket stora/ganska stora						mycket små/ inga alls					
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Samtliga	31	33	28	35	21	20	29	19	19	15	33	34
KÖN												
män	39	42	33	44	26	23	24	18	18	12	31	31
kvinnor	22	23	25	25	17	16	33	20	20	18	33	36
ÅLDER												
18-24	31	24	34	38	38	27	28	31	19	12	30	32
25-29	29	33	34	40	25	24	23	21	22	12	33	30
30-39	31	31	30	36	21	23	34	22	22	17	20	35
40-49	30	32	19	34	20	13	31	17	23	13	37	39
50-64	27	33	26	32	14	16	27	12	16	17	33	33
65-70	38	35	27	25	17	24	28	16	19	12	30	21
UTBILDNING												
grund-, folkskola	25	36	27	31	16	18	31	17	19	15	35	33
fackskola		37						13				
gymnasium	34	31	34	36	23	18	25	23	17	14	35	36
högskola, universitet	32	31	25	36	24	22	29	19	21	16	28	32
BOSTADS-ORT												
storstäder	33	36	28	35	20	22	31	15	20	13	31	29
övriga större orter	25	30	31	31	24	27	18	19	19	19	31	27
övriga medel-/stora orter	26	36	31	39	19	21	22	17	16	12	35	29
mindre orter/landsbygd	29	28	37	33	22	14	19	24	21	16	30	38
POLITISK SYMPATI												
c	39	37	25	27	11	29	33	12	18	13	30	29
fp lib	30	36	18	29	17	17	24	25	24	15	28	41
kd	26	14	13	28	34	19	25	9	29	13	21	35
m	33	33	30	41	22	17	28	21	22	13	33	36
mp			23	36	25	20			28	19	30	33
nd	28						28					
s	29	36	32	33	27	25	27	19	14	12	30	26
v	32	22	33	38	15	17	41	27	22	18	35	42

Procent. För åren 1989-1992 se Opinion 92.

Tabell 40 Förhoppning om hjälp utifrån vid militärt angrepp.

Fråga: Tror Du att Sverige, om landet angrips av en främmande makt, kan räkna med en snabb och betydande militär hjälp från andra länder? (1996-1998)

År 1998	ja absolut	ja det kan vi nog	kanske-kanske inte	nej knappast	absolut inte	saknar uppfattning
Samtliga	23	31	18	19	5	4
Samtliga 1997	27	30	16	16	6	5
Samtliga 1996	18	36	22	16	4	3
KÖN						
män	30	30	18	16	5	1
kvinnor	16	31	18	21	5	8
ÅLDER						
18-24	26	34	20	14	1	6
25-29	23	34	22	12	5	4
30-39	30	29	15	19	4	3
40-49	18	28	25	19	6	3
50-64	23	30	15	20	3	7
65-70	23	33	14	26	1	3
71-74	11	29	15	17	17	12
UTBILDNING						
låg	18	33	14	21	7	7
medel	27	30	16	19	4	4
hög	24	30	22	17	4	3
BOSTADS-ORT						
storstäder	23	31	25	14	3	3
större orter	27	28	19	18	3	5
övriga stora orter	24	33	14	17	6	5
mindre orter/landsbygd	23	30	16	22	5	4
POLITISK SYMPATI						
c	26	34	21	15	0	4
fp lib	30	30	14	19	4	4
kd	27	25	21	12	9	6
m	24	37	15	17	5	2
mp	12	36	21	27	5	0
s	26	31	19	19	3	3
v	12	36	21	27	5	0
CIVILOMRÅDE						
syd	24	26	16	22	5	4
mitt	22	36	19	14	4	4
nord	24	24	19	24	5	4

Horisontell procent.

Tabell 41 Uppfattning om varifrån den militära hjälpen skulle komma.

Fråga: Varifrån tror Du att den militära hjälpen skulle komma i första hand?

År	1997 samtliga	1998 män	kvinnor	samtliga
Samtliga ¹	491	275	201	476
USA	15	16	16	16
Ryssland	0	0	0	0
Tyskland	2	2	2	2
samlat nordiskt agerande	27	17	34	25
NATO	24	31	10	22
EU	17	15	16	16
annat	5	8	9	8
saknar uppfattning	10	10	13	12

Vertikal procent.. 1: Procenten beräknad på dem som tror att Sverige "absolut" eller "nog" får militär hjälp utifrån

Tabell 42 Uppfattning om varifrån den militära hjälpen skulle komma.

År 1998	Hjälpen kommer främst från...					
	USA	samlat nordiskt agerande	NATO	EU	annat	vet inte
Samtliga ¹	16	25	22	16	10	12
<i>KÖN</i>						
män	16	17	31	15	10	10
kvinnor	16	34	10	16	11	13
<i>ÅLDER</i>						
18-24	20	29	12	17	11	11
25-29	16	26	21	15	12	11
30-39	16	26	13	21	13	12
40-49	15	23	21	14	12	15
50-64	14	22	31	15	7	10
65-70	17	25	30	9	8	10
71-74	21	30	30	10	0	9
<i>UTBILDNING</i>						
låg	17	28	20	13	9	12
medel	16	27	19	15	10	13
hög	16	22	24	18	11	10
<i>BOSTADS- ORT</i>						
storstäder	14	23	22	20	13	7
större orter	16	25	28	13	11	7
övriga stora orter	14	23	23	16	11	14
mindre orter/landsbygd	18	28	18	13	8	15
<i>POLITISK SYMPATI</i>						
c	4	44	29	14	0	8
fp lib	16	24	33	16	3	8
kd	16	39	17	10	7	12
m	19	15	31	18	12	6
mp	4	23	12	34	15	12
s	19	20	21	16	15	10
v	11	44	10	10	8	16
<i>CIVILOMRÅDE</i>						
syd	21	23	19	17	11	14
mitt	14	26	22	26	8	8
nord	10	30	28	11	14	12

Horisontell procent. 1: Procenten beräknad på dem som tror att Sverige "absolut" eller "nog" får militär hjälp utifrån.

ASPEKTER PÅ FÖRSVARSVILJA I FRED

Tabell 43 Inställning till väpnat motstånd vid angrepp.

Fråga: Antag att Sverige anfalls. anser Du då att vi bör göra väpnat motstånd även om utgången för oss ter sig oviss?

År 1998	ja	ja kanske	nej knappast, tveksamt	nej	vet inte	antal intervjuer
Samtliga	64	12	9	8	6	
<i>KÖN</i>						
män	74	10	6	6	3	
kvinnor	54	15	11	10	10	
<i>ÅLDER</i>						
18-24	61	11	14	9	6	
25-29	64	11	12	7	6	
30-39	66	10	6	10	8	
40-49	57	16	11	8	8	
50-64	69	16	6	8	5	
65-70	68	12	10	3	7	
71-74	65	8	3	13	12	
<i>UTBILDNING</i>						
låg	67	13	7	7	6	
medel	61	14	9	9	6	
hög	66	11	9	8	6	
<i>BOSTADS- ORT</i>						
storstäder	66	10	10	7	7	
större orter	70	9	9	6	5	
övriga stora orter	70	14	7	5	4	
mindre orter/landsbygd	61	14	8	10	7	
<i>POLITISK SYMPATI</i>						
c	70	27	3	0	0	
fp lib	64	20	6	6	4	
kd	59	11	11	18	2	
m	80	8	5	3	4	
mp	39	15	18	12	16	
s	67	13	8	7	5	
v	53	14	12	17	4	

Tabell 43 forts.

År 1998	ja	ja kanske	nej knappast, tveksamt	nej	vet inte	antal intervjuer
Samtliga	64	12	9	8	6	
<i>CIVILOMRÅDE</i>						
syd	62	12	9	10	7	
mitt	67	14	8	6	5	
nord	63	9	11	10	8	
<i>HÄRKOMST</i>						
född i Sverige	66	13	9	8	5	784
ej född i Sverige	54	11	6	13	15	88
<i>MEDBORGARSKAP</i>						
svensk medborgare	65	13	9	8	5	827
ej svensk medborgare	46	9	10	13	23	39
<i>FÖRÄLDRAR FÖDDA UTOMLANDS</i>						
ingen	66	13	9	8	5	714
någon	62	10	9	6	22	43
bägge	56	12	7	11	14	115

Horisontell procent.

Tabell 44 Inställning till väpnat motstånd i befolkningen och i åldersgrupperna 18 (20)-24 och 25-29 år.

År	samtliga			åldersgruppen 18 (20)-24 år		
	ja	nej	vet inte	ja	nej	vet inte
1952	79	6	15			
1960	68	12	20			
1965	79	8	13			
1971	73	15	12			
1975	75	14	12			
1975 ¹				70	20	10
1979 ¹				65	17	18
1980	73	14	13	68	17	15
1981 sept	78	11	11	74	19	8
1981 nov	80	12	8	81	11	7
1982 mars	78	11	11	73	10	17
1982	78	11	11	84	7	10
1983	81	11	8	84	14	12
1984	79	12	8	76	18	6
1985	78	13	10	77	12	12
1986	76	10	14	75	11	14
1987	75	10	15	79	7	15
1988	76	8	17	63	11	27
1988 ¹				68	19	13
1989	78	10	12	72	10	18
1990	71	12	16	68	15	17
1990 ¹				68	22	10
1991	77	14	9	78	17	4

Tabell 44 forts

	ja absolut	ja kanske	nog inte, tveksamt	absolut inte	vet inte
1991					
samtliga	58	21	12	6	4
18-24 år	57	26	10	6	1
25-29 år	58	26	6	5	5
1992					
samtliga	53	20	20	6	0
18-24 år	59	19	17	5	0
25-29 år	50	22	20	7	0
1993					
samtliga	57	27	11	5	1
18-24 år	50	38	9	4	0
25-29 år	54	29	13	3	1
1994					
samtliga	58	26	10	3	3
18-24 år	46	26	15	5	8
25-29 år	50	28	15	5	3
1995					
samtliga	59	21	9	3	9
18-24 år	44	32	16	3	6
25-29 år	71	13	8	1	7
1996					
samtliga	54	23	14	5	4
18-24 år	47	28	15	7	3
25-29 år	56	25	10	6	3
	ja	ja kanske	nej knappast, tveksamt	nej	vet inte
1997					
samtliga	59	12	10	11	7
18-24 år	59	10	12	14	4
25-29 år	55	13	10	10	12
1998					
samtliga	64	12	9	8	6
18-24 år	61	11	14	9	6
25-29 år	64	11	12	7	6

Horisontell procent.

¹ avser SPFs ungdomsundersökningar.

Tabell 45 Andelen som är tveksamma till eller som tar avstånd från väpnat motstånd vid angrepp åren 1988-1998

År	1988 ¹	1989 ¹	1990 ¹	1991 ²	1992 ³	1993 ³	1994 ³	1995 ³	1996 ³	1997 ⁴	1998 ⁴
Samtliga	22	20	27	16	26	16	13	12	19	21	17
KÖN											
män	16	13	19	13	21	12	11	10	14	15	12
kvinnor	28	27	36	18	35	21	16	14	25	27	21
ÅLDER											
18-24	36	26	31	17	22	13	20	19	22	22	23
25-29	32	17	34	10	27	16	20	9	16	23	19
30-39	21	27	34	18	25	19	14	15	22	25	16
40-49	19	17	26	17	31	13	11	10	23	21	19
50-64	15	17	19	11	28	19	11	11	15	20	14
65-70	12	16	24	17	21	19	10	6	11	23	13
UTBILDNING											
grund-, folkskola	19	18	28	15	28	19	12	11	16	19	14
fackskola				16			14				
gymnasium	24	21	28	14	26	13	15	14	18	25	18
högskola, universitet	26	23	25	19	26	16	12	10	21	18	17
BOSTADSORT¹											
storstäder	21	18	28	19	22	14	13	12	21	24	17
övriga större orter	24	21	29	14	28	18	14	16	21	13	15
övriga medel-/stora orter				12		18	15	12	14	24	12
mindre orter/landsbygd	18	20	18	17	27	15	12	10	19	20	18
POLITISK SYMPATI											
c	26	21	22	13	28	17	6	2	19	10	3
fp lib	13	22	30	21	30	16	19	11	22	24	12
kd				9	26	5	15	19	26	14	19
m	13	14	16	10	21	17	9	7	13	16	8
mp								18	31	44	30
nd				10	21	9					
s	19	18	30	16	27	17	15	12	14	23	15
v	39	36	40	39	47	17	24	16	39	29	29

¹ Alternativen "nej" och "tveksamt, vet inte" har sammanslagits

² Alternativen "nej" och "nog inte, tveksamt" samt "absolut inte" har sammanslagits.

³ Alternativen "nog inte, tveksamt" och "absolut inte" har sammanslagits.

⁴ Alternativen "nej knappast, tveksamt" och "nej" har sammanslagits

Tabell 46 Varför skall Sverige försvaras?

Fråga: Vad är det Du tycker är viktigast att försvara?

År	1991 samtliga väpnat	1992 samtliga	1993 samtliga	1994 samtliga	1995 samtliga	1996 samtliga	1997 samtliga	1998 män	kvinnor	samtliga
Samtliga motstånd (%)	770 (79)	753 (73)	837 (84)	834 (84)	796 (80)	829 (77)	623 (71)	382 (84)	294 (69)	676 (76)
Vad skall försvaras:										
territoriet, gränserna	46	36	30	25	18	18	18	21	17	19
samhälls- styrelseskicket	19	6	9	6	9	8	10	12	8	10
friheten, oberoendet	-	23	17	16	13	11	18	18	11	15
civilbefolkningen	-	14	25	21	20	26	10	9	15	12
hembygden	4	1	1	1	0	1	1	1	0	1
familjen	9	5	5	4	2	2	3	3	3	3
kommande generationer, bevara det vi byggt upp	7	1	1	4	1	0	1	1	3	2
kultur, livsstil, traditioner, det "svenska"	3	3	2	3	1	0	0	2	1	1
kraft-, el-, kärnkraftverken	-	-	3	2	7	5	-	-	-	-
industrin etc (infrastruktur)	-	-	1	1	13	23	-	-	-	-
sjukhus, hälsovård	-	-	-	3	0	-	-	-	-	-
det särbara i samhället	-	-	-	-	-	-	3	3	7	5
landet som helhet (infrastruktur etc)	-	-	-	-	-	-	26	22	24	23
annat	9	7	4	6	2	0	4	3	4	4
kan inte motivera uppfattningen	4	5	5	9	13	5	5	4	8	6

Vertikal procent. För ytterligare uppdelningar se Opinion 92, Opinion 93 och Opinion 95. Två aspekter tillkommer i 1992-års, två i 1993-års och en i 1994 års undersökning. I Opinion 97 har smärre omformuleringar gjorts. 1: Motsvarar ungefär 4,7 miljoner människor i populationen.

Tabell 47 Skäl till att inte göra väpnat motstånd vid angrepp.

Fråga: Vilken är den främsta orsaken till att Du anser att vi inte bör göra väpnat motstånd om vi skulle bli anfallna?
 Vilken är den främsta orsaken till Din tveksamhet till att vi gör väpnat motstånd om vi skulle bli anfallna?

År	1991 samtliga 138 (16)	1992 samtliga 275 (26)	1993 samtliga 160 (16)	1994 samtliga 134 (13)	1995 samtliga 119 (12)	1996 samtliga 199 (19)	1997 samtliga 177 ¹ (21)	1998		samtliga 145 (17)
								män 56 (12)	kvinnor 89 (21)	
Samtliga tveksamma till eller som tar avstånd från väpnat motstånd (%)										
Skäl:										
övermakten för stor, vi är chanslösa	42	43	43	23	37	26	40	36	37	36
alltför stora individ-/sambandsförluster	21	10	7	29	16	14	13	13	17	16
angriparen sätter då in väpna vapen, än större förluster/fördöelse	5	6	4	13	3	6	5	3	3	3
vi har för knappa militära resurser, för liten styrka	3	11	10	3	5	8	11	14	14	14
vi har för dåligt/omodernt krigsmateriel	1	1	3	0	2	1	1	0	0	0
vi har för dåligt övade/utbildade soldater	1	2	2	0	0	1	0	0	1	1
föredrar andra medel/än militära (politiska förhandlingar)	-	5	2	7	16	27	7	2	9	6
föredrar andra former av motstånd än väpnat	12	3	7	5	4	3	9	13	8	10
är principiell motståndare till fysiskt våld, pacifist	12	7	7	11	4	9	4	0	5	3
annat	4	5	2	2	1	1	5	14	3	7
kan inte motivera uppfattningen	0	8	14	8	12	6	5	5	2	3

Vertikal procent. För ytterligare uppdelningar se Opinion 92, Opinion 93. En aspekt tillkommer i 1992-års undersökning.

¹: Motsvarar knappt 1,03 miljoner människor i populationen.

Tabell 48 Uppfattning om militär värnpliktstjänstgöring.

Fråga: Sveriges militära organisation minskar i storlek. Färre män i 20-årsåldern inkallas nu för en längre grundutbildning. Jämnåriga som inte kallas in kan ju utnyttja tiden för studier eller förvärvsarbete. Tycker Du att de som tvingas genomgå grundutbildningen i framtiden skall kompenseras särskilt för detta, t ex ekonomiskt eller meritmässigt, eller skall värnpliktstjänstgöringen som förut ses som en medborgerlig skyldighet även om den inte omfattar alla unga män? (1995-1996)

Sveriges militära organisation minskar i storlek. Färre män i 20-årsåldern inkallas nu till en längre grundutbildning. Jämnåriga som inte kallas in kan ju utnyttja tiden för studier eller förvärvsarbete. Tycker Du att de som måste genomgå den militära grundutbildningen i framtiden skall kompenseras särskilt för detta, t ex ekonomiskt eller meritmässigt, eller skall tjänstgöringen som förut enbart ses som en medborgerlig skyldighet även om den inte omfattar alla? (1997-1998)

År 1998	bör kompenseras särskilt	medborgerlig skyldighet	vet inte
Samtliga	64	28	8
Samtliga 1997	64	31	5
Samtliga 1996	49	46	6
Samtliga 1995	45	47	7
KÖN			
män	64	31	5
kvinnor	65	24	11
ÅLDER			
18-24	64	33	4
25-29	57	33	10
30-39	70	22	8
40-49	72	24	4
50-64	62	28	10
65-70	55	38	7
71-74	51	28	21
UTBILDNING			
låg	52	37	11
medel	68	24	7
hög	69	25	6
BOSTADSORT			
storstäder	64	31	6
större orter	66	29	5
övriga stora orter	66	26	7
mindre orter/landsbygd	64	26	9
POLITISK SYMPATI			
c	76	21	4
fp lib	70	25	6
kd	68	26	6
m	70	28	2
mp	63	20	17
s	62	32	6
v	67	22	11
CIVILOMRÅDE			
syd	64	28	8
mitt	64	28	8
nord	69	23	8

Tabell 49 Uppfattning om statsutgifterna för försvaret/det militära försvaret åren 1980-1998

Fråga: Anser Du att statsutgifterna för försvaret bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas? (1957-1986)

Anser Du att statsutgifterna för det militära försvaret bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas? (1987-1992 feb, maj)

Sverige har ett totalförsvaret, dvs ett försvar som förutom det militära försvaret också består av ett civilt försvar. Om Du först tänker på det militära försvaret – anser Du att statsutgifterna för det militära försvaret bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas? (1992 sept-1998)

År	bör ökas	bör bibehållas oförändrade	bör minskas	vet inte
1980	17	53	20	10
1981	16	60	16	7
1982	22	57	14	7
1983	31	52	11	6
1984	32	50	12	6
1985	29	50	12	9
1986	31	45	13	10
1987	32	48	11	10
1988	41	41	9	8
1989	38	42	12	8
1990	24	49	19	7
1991 jan	26	38	17	17
1991	26	49	19	6
1992 feb	13	42	38	6
1992 maj	14	49	31	5
1992 sept	18	61	21	1
1993	15	65	20	1
1994	12	58	28	3
1995	17	56	23	5
1996	21	56	17	6
1997	21	57	16	6
1998	21	55	16	9

Horisontell procent

Tabell 50 Uppfattning om statsutgifterna för det militära försvaret.

År 1998	bör ökas	bör bibehållas oförändrade	bör minskas	vet inte
Samtliga	21	55	16	8
<i>KÖN</i>				
män	22	56	17	4
kvinnor	19	53	15	13
<i>ÅLDER</i>				
18-24	21	53	19	7
25-29	18	54	17	11
30-39	20	52	18	10
40-49	18	55	20	7
50-64	27	53	13	7
65-70	20	63	11	6
71-74	6	59	17	18
<i>UTBILDNING</i>				
låg	19	58	15	8
medel	22	55	15	9
hög	22	53	18	7
<i>BOSTADS- ORT</i>				
storstäder	19	55	17	9
större orter	28	55	13	4
övriga stora orter	22	52	18	7
mindre orter/landsbygd	18	57	17	9
<i>POLITISK SYMPATI</i>				
c	16	56	15	13
fp lib	6	67	14	13
kd	21	53	17	6
m	40	47	8	5
mp	9	37	39	15
s	17	64	15	4
v	16	38	37	10
<i>CIVILOMRÅDE</i>				
syd	23	53	16	8
mitt	19	56	16	9
nord	17	55	22	6

Tabell 51 Andelen som anser att statens utgifter för det militära försvaret bör ökas respektive minskas åren 1993-1998

År	bör ökas						bör minskas					
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Samtliga	15	12	17	21	21	21	20	28	23	17	16	16
<i>KÖN</i>												
män	15	12	16	25	24	22	22	32	24	18	19	17
kvinnor	16	12	17	18	18	19	17	23	21	15	14	15
<i>ÅLDER</i>												
18-24	22	13	12	20	20	21	15	29	26	22	20	19
25-29	16	13	21	22	25	18	25	27	23	20	17	17
30-39	11	11	18	18	17	20	22	38	26	22	18	18
40-49	10	10	14	20	21	18	24	29	22	18	19	20
50-64	17	12	16	25	21	27	19	22	20	11	13	13
65-70	15	8	24	16	27	20	14	26	21	12	16	11
<i>UTBILDNING</i>												
grund-, folkskola	16	15	21	20	23	19	16	23	19	10	12	15
fäckskola		6						19				
gymnasium	18	11	16	23	21	22	16	30	22	17	16	15
högskola, universitet	11	10	14	20	20	22	27	35	26	22	20	18
<i>BOSTADS-ORT</i>												
storstäder	13	11	19	24	19	19	24	30	24	18	22	17
övriga större orter	20	12	15	22	25	28	15	27	24	20	18	13
övriga medel-/stora orter	16	12	17	20	22	22	22	30	23	15	15	18
mindre orter/landsbygd	14	12	15	20	20	18	17	23	21	16	14	17
<i>POLITISK SYMPATI</i>												
c	15	15	9	12	27	16	11	10	16	14	10	15
fp lib	7	4	10	17	11	6	26	41	29	18	25	14
kd	12	20	9	17	16	21	17	25	39	26	4	17
m	22	17	29	40	32	40	11	18	10	6	13	8
mp			9	5	12	9			42	31	34	39
nd	19						21					
s	12	12	12	14	13	17	21	33	26	17	16	15
v	10	0	6	11	27	16	42	68	47	41	31	37

Procent. För åren 1989-1992 se Opinion 92.

Tabell 52 Uppfattning om statsutgifterna för den civila delen av totalförsvaret.

Fråga: Om Du sedan tänker på den civila delen av totalförsvaret, t ex ransoneringsberedskap, skyddsrum, gasmasker, hälso- och sjukvård, informationsberedskap – anser Du att statsutgifterna för den civila delen av totalförsvaret bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas?

År 1998	bör ökas	bör bibehållas oförändrade	bör minskas	vet inte
Samtliga	30	56	3	11
<i>KÖN</i>				
män	32	56	5	7
kvinnor	29	55	1	15
<i>ÅLDER</i>				
18-24	27	60	4	9
25-29	22	69	3	6
30-39	30	58	2	10
40-49	32	55	2	11
50-64	39	46	4	11
65-70	26	58	1	14
71-74	6	65	7	22
<i>UTBILDNING</i>				
låg	29	57	4	10
medel	27	59	4	10
hög	34	53	2	11
<i>BOSTADS-ORT</i>				
storstäder	33	54	1	12
större orter	30	59	4	7
övriga stora orter	34	55	2	8
mindre orter/landsbygd	28	57	4	10
<i>POLITISK SYMPATI</i>				
c	24	67	0	10
fp lib	36	50	4	12
kd	26	58	0	15
m	41	48	1	10
mp	31	58	4	7
s	30	62	3	5
v	32	54	9	6
<i>CIVILOMRÅDE</i>				
syd	33	54	2	10
mitt	29	56	4	11
nord	27	61	5	7

Horisontell procent.

Tabell 53 Uppfattning om statsutgifterna för den civila delen av totalförsvaret åren 1987-1988, 1990 och 1992-1998.

Fråga: När det gäller den civila delen av totalförsvaret – anser Du att statsutgifterna för detta bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas eller saknar Du uppfattning i denna fråga? (1987-1990)

Förutom det militära försvaret har Sverige också ett civilt försvar. Anser Du att statsutgifterna för denna del av totalförsvaret bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas? (1992 feb, maj)

Om Du sedan tänker på den civila delen av totalförsvaret, t ex ransoneringsberedskap, skyddsrum, gasmasker, hälso- och sjukvård, informations-beredskap – anser Du att statsutgifterna för den civila delen av totalförsvaret bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas? (1992 sept-1998)

År	bör ökas	bör bibehållas oförändrade	bör minskas	vet inte
1987	52	23	2	23
1988	49	25	1	25
1990	44	36	4	17
1992 feb	23	55	13	9
1992 maj	28	54	8	10
1992 sept	48	47	5	1
1993	45	51	4	0
1994	40	53	3	5
1995	45	44	4	7
1996	30	54	6	10
1997	33	54	3	10
1998	30	56	3	11

Horisontell procent

BILAGA 3

OPINION 98

I SAMMANDRAG

Fler oroliga för krig

Betydligt fler än under de senaste två åren - 50% mot 34% 1997 och 44% 1996 - är oroad över den politiska situationen i världen. En tredjedel av befolkningen tror att riskerna är stora för att det som händer i världen idag kan leda till krig i stora delar av Europa men 18% bedömer riskerna som mycket små eller obefintliga; förra hösten gjorde 27% detta. Jämfört med 1997 har den pessimistiska uppfattningen således vunnit mark medan den optimistiska minskat i utbredning.

Även när det gäller bedömningen av den militära situationen i vår geografiska närhet ökar gruppen pessimistiska något. 14% tror att den blir mer hotfull framöver medan 13% tror att den blir mindre hotfull. 1997 var motsvarande andelar 11 och 15%. Majoriteten, 65%, förväntar sig inga förändringar i det framtida militära läget runt oss.

Förändrad syn på Ryssland

Vilken betydelse anser man att olika organisationer och länder har för säkerheten i vårt närområde? 30% av befolkningen tycker att FN bidrar "väsentligt" till detta; motsvarande för EU är 24%, för NATO 28%, för USA 29% och för Ryssland 9%. Jämfört med 1997 har den positiva uppfattningen om dessa organisationers och länders betydelse ökat något i utbredning. Ryssland upplevs hösten 1998 av drygt 40% som ett "visst" (34%) eller ett "allvarligt" (10%) problem för freden och säkerheten i närområdet. Samma omdöme görs av 2% om FN, av 8% om EU, av 5% om NATO och av 8% om USA. Speciellt synen på Rysslands betydelse i detta avseende har förändrats jämfört med 1997 eftersom strax över en tredjedel då upplevde Ryssland som ett "visst" (30%) och ett "allvarligt" (6%) problem men nu gör 44% detta.

På en annan fråga uppger 36% att de anser att Ryssland utgör ett hot mot vårt land; 1996 hyste fler, 47%, denna uppfattning.

Färre än tidigare ser positivt på ett svenskt engagemang i Baltikum

En majoritet i vårt land (72%) anser hösten 1998 att Sverige bör engagera sig i de baltiska staternas utveckling men fler ansåg detta förra året och året dessförinnan, 78 respektive 82%. Över 90% i gruppen som är för bistånd är positiva till åtaganden inom miljö- och teknikområdena och vad gäller insatser för utvecklingen av demokratin i Baltikum är nästan 80% positiva. Att engagemanget skall avse militärt bistånd tycker jämförelsevis få, 13%.

Försvarsviljan fortsatt hög - men många tror inte att vi kan försvara oss

Försvarsviljan i samhället har studerats av det psykologiska försvaret sedan 1952. I höst anser 76% att väpnat motstånd bör göras om Sverige angrips militärt, hösten 1997 ansåg 71% detta och åren dessförinnan 77% eller mer.

Det klara ställningstagandet har vunnit mark: 59% ansåg förra hösten att väpnat motstånd "absolut" borde göras om vi angreps men nu gör 64% detta; avståndstagandet från tanken att vi skall göra väpnat motstånd minskar i höst från 11 till 8 % men har tidigare legat runt fem procent.

Om vårt land angrips militärt ser i höst, liksom förra hösten, 1/3 mörkt på våra möjligheter att framgångsrikt försvara oss. Denna pessimistiska uppfattning har brett ut sig från 19% åren 1994 och 1995 och 15% 1996. Att försvarsmöjligheterna är stora ansåg 35% 1996 men 1997 och 1998 hyser betydligt färre, 20%, denna uppfattning.

Något över hälften av befolkningen - 54% - tror att Sverige kan räkna med en snabb och betydande militär hjälp om vi skulle angripas av en främmande makt men 24% är tveksamma eller tror inte detta. På frågan varifrån hjälpen skulle komma i främsta hand hoppas 25% på "ett samlat nordiskt agerande" medan 22% lutar till NATO.

Majoriteten önskar behålla alliansfriheten, men många ser i huvudsak positivt på en utveckling mot ett gemensamt europeiskt försvar

Beträffande NATO tycker majoriteten (59%) att vi skall hålla fast vid alliansfriheten medan 25% vill att vi skall söka fullt medlemskap. Opinionsen i frågan ligger fast från hösten 1997.

Nästan hälften, 46%, är i huvudsak för att Sverige medverkar i en fördjupning av det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet inom EU i riktning mot ett framtida gemensamt försvar medan 39% inte gillar en svensk medverkan till detta.

Majoriteten vill ha ett militärt försvar - de flesta nöjda med militäranslaget

Betydligt fler än under senare år anser nu att Sverige "absolut" bör ha ett militärt försvar. I höst tycker 71% och hösten 1997 69% detta, vilket är en ökning jämfört med åren 1994 och 1995 (48%) och 1996 (60%). 9% är tveksamma eller tar avstånd från det militära försvaret; 11% gjorde det förra året.

En femtedel är i höst för ökade statsanslag till det militära försvaret, 16% tycker att anslagen bör minskas medan majoriteten, 55%, förespråkar oförändrad tilldelning. Jämfört med 1996 och 1997 ligger opinionsläget fast, men relaterat till åren dessförinnan har andelen för ökade anslag vuxit medan gruppen som förespråkar lägre militärutgifter minskat. I likhet med åren 1996 och 1997 är lite över hälften av befolkningen (54-56%) för oförändrade anslag till den civila delen av totalförsvaret. Andelen som önskar ökade anslag uppgår i höst till 30%.

Militära utbildningen bör kompenseras

Att de som inkallas till en längre grundutbildning i framtiden bör kompenseras särskilt för detta, t ex ekonomiskt, meritmässigt, ansåg åren 1995 och 1996 ungefär hälften (45-49%) medan ungefär lika många då tyckte att värnpliktstjänstgöringen även framgent skall betraktas som en medborgerlig skyldighet även om den inte längre "drabbar" alla unga män. Opinionsen har förändrats i denna fråga under de senaste två åren: i höst (liksom hösten 1997) tycker 64% att kompensation bör utgå medan runt 28% ser militärutbildningen som en plikt.

Positiv syn på Sverige

Nästan alla (97%) anser att Sverige är ett bra land att leva i. Opinionsläget i år skiljer sig inte från de föregående årens. En fjärdedel tror att det blir bättre att leva i Sverige framöver, 34% tror det motsatta medan 35% tror att det blir ungefär som idag. Jämfört med 1997 har de pessimistiskas skara ökat något men är klart lägre än åren 1995-1996 då den gruppen uppgick till 46-47%.

SPFs SENASTE RAPPORTER

- 169-1 **Jarlbro, Gunilla & Palm, Lars:** *EU-kampanjernas anatomi*. Stockholm 1996.
- 169-2 **Holmgren, Mia & Flodin, Bertil:** *Biblioteken och folkomröstningen – En studie av lokal samhällsinformation*. Stockholm 1996.
- 169-3 **Palm, Göran:** *Mellan ideal och verklighet – Journalister om EU-journalistik*. Stockholm 1996.
- 169-4 **Hedquist, Rolf & Svensson, Jan:** *Den problematiska informationen – Dagspressens bevakning av EU-frågan inför folkomröstningen*. Stockholm 1996.
- 169-5 **Martinsson, Bengt-Göran & Säljö, Roger:** *Bilder av EU-Insändare och debatt i svenska tidningar*. Stockholm 1996.
- 169-6 **Sjöberg, Lennart:** *Riskuppfattning och inställning till svenskt medlemskap i EU*. Stockholm 1996.
- 170 **Stütz, Göran:** *Opinion 96. Svenskarnas syn på samhället, säkerhetspolitiken och försvaret*. Stockholm 1996.
- 171 **Alström, Börje:** *Morden i Falun*. Stockholm 1997.
- 172 **Sjöberg, Lennart :** *Valet till EU-parlamentet 1995*. Stockholm 1997.
- 174 **Malešič, Marjan :** *Propaganda in War*. Stockholm 1997.

SPFs SENASTE MEDDELANDEN

- 138 **Nydén, Michael:** *Hotet från IT - Den informationsteknologiska omvälvningen*. Stockholm 1995.
- 139 *Försvarsvilja 2000 - En antologi*. Stockholm 1996.
- 140 *Beredkapsorganisation - en utredning av Gunnar Nordbeck*. Stockholm 1996.
- 141 **Dahlgren, Peter & Höijer, Birgitta:** *Medier, oro och medborgarskap*. Stockholm 1997.
- 142 **Jarlbro, Gunilla & Sandberg, Helena & Palm, Lars:** *Ammoniakolyckan i Kävlunge*. Stockholm 1997.
- 143 **Hanses-Fagell, Yvonne & Tellström, Richard:** *Kohandel och försvarsvilja. Argument och symboler i pressdebatten om Försvarsbeslutet* 1996. Stockholm 1998.
- 144 **Stütz, Göran:** *Opinion 97. Svenskarnas syn på samhället, säkerhetspolitiken och försvaret*. Stockholm 1998.
- 145 **Dahlström, Mia & Flodin, Bertil:** *Informationsberedskap för 2000-talets kriser*. Stockholm 1998.
- 146 **Nord, Lars:** *Gasolyckan i Borlänge*, Stockholm 1998.

